

Pariz, 8. dec. br. V finančnem odboru
poslanske zbornice je podal danes finančni
minister Reynaud daljše poporočilo o
finančnem položaju države. Govoril je zla-
sti o dosedanjem uspehu vladnih ukrepov

ve. Puste pokrajine so ožile, vzdihlo je povod novo življenje na vseh krajih in koncih delamo in povod spet cvete pridonost, povod spet raste kruh. Iskreno vas pozdravljamo kmet. Zadolženi ste rešili morebiti skrb in ohranili njihove domačije. Ožile ste zamirle zadruge in ustvarili nove temelje za napredek kmetijstva. Z dobriimi trgovskimi pogodbami ste pridobili veljavno znojem in žuljem kmetijskih rok in dvignili ceno pridelkov. Odprli ste zopet ljudske domove, prosvete in ustvarili podlago za obnovo in duhovni napredek našega naroda. Iskreno vas pozdravljamo naš meščan, obrtnik in trgovec, ki so se mu z dvigom delavskega in kmetijskega stanu zopet odprli viri blaginje. Javni in privatni namočenci pa se tudi zavedajo, da je vaša vlada razila blagoslov dela, roda in zakonitosti po vseh pokrajinah v neposredno in posredno korist vsem slojem, da se spet naglo dvigamo k časom, ko bodo plodovi naše tvornosti in delavnosti harmonično ustvarjali enako dobro razmere vsem stanovom in vsem poklicem.

Vaša vlada je naglo razgibala vse naše gospodarsko življenje, ki z novimi močmi spet hiti, da podjeto dobi vse zamujeno in naglo zaceli vse rane, ki nam jih je vsake prejšnji režim. Prav danes se nam prične izpolnjevati najbolj vroča želja po zvezi s sinjim Jadranom, ko bo nosilec državne liste JRZ dr. Milan Stojadinović z našim voditeljem ljubljanskim kandidatom dr. Korošcem izročil prometu novo železnico Sevnica—St. Janž, da nato v najkrajšem času zgradimo nadaljevanje železniške zveze z morjem. Črnomelj—Vrbovsko; na drugi strani pa Jadransko cesto, da bo naše mesto prav kmalu povezano tesno z morjem in vsemi mejami in vso Jugoslavijo. In vedno bolj pogosti tuji se radi vračajo k nam ter v Ljubljani s spoštovanjem ugotavljajo najvažnejša obsežna duhovnega središča visoko kulturnega naroda. Kajti vaša vlada nam je dala važne pridobitve kulturnega napredka; glasbeno akademijo, vseučiliško knjižnico, novo poslopja za vseučiliške institucije in druge zavode, počastila pa nas je tudi s slovensko akademijo znanosti in umetnosti, da Slovenci enakovredni tudi na duhovnem polju tekmujejo z najkulturnejšimi in najmočnejšimi narodi. Vi in vaša vlada pa ste pokazali tudi globoko srčno kulturo, dobroto in človekoljubnost in osrečili najbednejše med zapuščenimi, najrevnejšimi med vrednimi, ko ste se usmili 94.000 vojnih invalidov, vdov in sirot vojnih žrtev. Tako ste izbrskali svoje hvalnosti in ljubezen.

Pred kratkim je šla zopet v naše nove vojne nevarnosti po Evropi. Naše matere in žene so molile naš Bog odvrne šibo božjo od naših krajev. Tudi najpogumnejši so trepetali za usodo našega naroda. Naš pogled je begal proti prestolnici nad Savo in Dunavom ter prosil pomoči pred pogibom slovenskega imena. In glejte naš zunanji minister dr. Milan Stojadinović in naš notranji minister dr. Anton Korošec sta držala roko nad genijem Jugoslavije; tedaj smo mi, vsa država in ves svet spoznali prava izvršila oporoke kralja Mučenika, Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Vidva sta nam očuvala Jugoslavijo! Vidva sta nam obravnavala in rešila Slovenijo! Zato tudi naše matere in sestre in neveste gledajo na vas z globoko hvalnostjo in vdanosti zaupanjem in se bodo z ljubeznijo, ki jo zmoro le žena in mati, tudi zavzemale za vašo zmagoto.

Zato bomo proslavili 20-letnico kraljevine Jugoslavije najbolj veličastno in najmočnejše v nedeljo dne 11. decembra, ko bomo močito in složno oddali svoje glasove za državno listo JRZ in s tem izkazali svojo najglobljo hvalnost in vdanost od vsega sveta obdovanima in spoštovanima državnikoma dr. Milanu Stojadinoviću in dr. Antonu Korošcu. Naj živi dr. Milan Stojadinović! Bog živi dr. Antona Korošca! Naj živi in raste JRZ! Zivela kraljevina Jugoslavija!

Ze prve županove besede so se izgubile v dolgotrajnem in navdušenem vzkljanju dr. Stojadinovića, dr. Korošcu in JRZ. Ko je dr. Adlešič po kratkem govoru, v katerem je poudaril pomembnost današnjega zborovanja v Ljubljani podal besedo predsedniku kr. vlade, se je dvignil v dvorani silen vihar navdušenja. Odobranje in gromovito vzkljanje je trajalo nekoliko minut. Nenehno so se slišali vzklji: Zivel dr. Korošec, Zivel dr. Stojadinović. Ko je predsednik vlade in predsednik JRZ dr. Milan Stojadinović povzel besedo, so se navdušene manifestacije spet ponovile. Nato je imel dr. Stojadinović govor, ki so ga prebivalci z navdušenim vzkljanjem in odobranjem prekinili.

Dragi bratje in prijatelji! Ista misel nas je zbrala danes na ta prekrasni tabor v Ljubljani. Slovenija je bila zmerom, kadar je šlo za narodne koristi vsa zbrana. Slovenija je dika in stebra naše države. Zemlja lepote, kulture in večno žive narodne zavesti. (Navdušeni vzklji Zivel dr. Stojadinović! Zivel dr. Korošec! Silno odobranje.) Tuji oblastniki niso nikdar mogli potlačiti v vseh stoletjih te zavesti. Pod vlado veliko močnejših oblastnikov in na križišču kulture premočnih narodov ste vi ohranili svojo kulturo narodu, ne da bi pri tem pozabili na misel o skupnosti z jugoslovanskimi brati v drugih pokrajinah. (Silno odobranje.) Ta misel o skupnosti, ta misel o zedinjenju z drugimi svojimi brati južnimi Slovani se je rodila že tisti trenutek, ko se je pojavila prvkrat narodna zavest pri Slovencih. Vodnik, Sloimek, Vošnjak, Krek in Jeglič so bili prvi borci in apostoli te velike zavesti. (Burni vzklji: Slava jim!) V času svetovne vojne so bili Slovenci v Avstriji prvi, ki so spraviili na dnevi red vprašanje jugoslovanskega zedinjenja. (Odobranje.) Janez Krek (Navdušeno vzkljanje Slava mu!) si je postavil za svojo življenjsko nalogo, ustvaritev velike jugoslovanske države. In ko so mnogi v urah težkih preizkušenj obupavali, je on že ustvarjal načrte za bodočnost ter o bodoči ureditvi Jugoslavije. Ko je proroško gledal v bodočnost, je govoril svojim prijateljem, da je treba najprej odstraniti vse tisto, kar bi utegnilo povzročiti razprtje. Janez Krek ni doživel, da bi videl ostvareitev svoje drage ideje jugoslovanskega zedinjenja, kakor je to govoril Umrli je prav takrat, ko se je naša država šele porajala. Oporoko Janeza Kreka je izpolnil naš veliki voditelj in moj dragi prijatelj ter sodelavec v delu za zgraditev Jugoslavije dr. Anton Korošec (predsednik vlade dr. Stojadinović in dr. Korošec sta se objela). Dvorana se kar

trese od odobranja in bučnih vzkljov. Vmes pa se slišijo navdušeni vzklji Zivel naš voditelj! S svojo vlogo pri ustvarjanju Jugoslavije je dr. Anton Korošec še za časa svojega življenja vstopil v jugoslovansko zgodovino. On je bil tisti, ki je pred cesarsko vlado na Dunaju prebral deklaracijo in s katero Jugoslavlani zahtevajo svojo lastno državo (silno odobranje). On je bil tisti, ki je sklical Narodno veče v Zagrebu (Silno odobranje), z namenom, da pretrga vse vezi z Avstro-Ogrsko. Dvajsetletni jubilej Jugoslavije je tudi njegov jubilej in jaz želim, da mu tukaj pred njegovimi zvestimi prijatelji čestitam k tej zasluženosti proslavi (burno vzkljanje Zivel dr. Korošec! Zivel dr. Stojadinović! Zivela dr. Stojadinović in dr. Korošec!)

Dragi bratje Slovenci! Spomini na te dni naše velike preteklosti, pa obračajo naše misli na dolžnosti, ki nam jih narekuje ostvareitev velikega dela. Naša naloga je ta, da izpolnimo oporoko tistih, ki so se za to državo borili, in ki so jo ustvarjali. »Vi vsi, ki ste seme izkrvavelega naroda«, je naročil pokojni Janez Evang. Krek v svojem političnem testamentu Jugoslovanom, »vi vsi mislite le eno: Kako boste zedinjeni posvetili vse svoje sile, vse svoje sposobnosti, vso svojo ljubezen in vse svoje srce naši jugoslovanski državi za njen procvit, kulturo in blaginjo.« Navdušeno odobranje. In največji živi Slovenec dr. Anton Korošec. Vzklji: Zivel! je rekel takrat, ko se je ustvarjala ta država: »Ni je več sile, ki bi mogla ločiti Slovenca, Hrvat in Srba!« (Silno odobranje.) To je dr. Janez, program, ki smo se ga mi tudi dosedaj držali in s katerim stopamo 11. decembra na volitve. Mi smo svoj program pokazali z delom. Mi hočemo zgraditi to močno in napredno Jugoslavijo, za katero so se žrtvovali najboljši sinovi našega naroda. Mesto medsebojnih borb hočemo harmonijo in slogu, namesto trenj in spopadov hočemo red in delo, namesto vojnih pustolovščin hočemo mi častni mir in prijateljstvo s sosedmi. (Navdušeno in dolgotrajno vzkljanje in odobranje. Vzklji Zivel dr. Stojadinović!) Kakšen je program naših nasprotnikov? V tej stvari mi je odgovor težak, kajti naši nasprotniki (dol z njimi!) ali sploh nimajo nobenega programa, ali pa imajo tako pisanega in raznovrstnega (odobranje in vzklji Dol z njimi!), da je mogoče govoriti samo o nekoliko raznih programih, o federalističnih, o demokratskih, o socialističnih in o komunističnih. Odobranje in dolgotrajno ploskanje. Nasproti tej bujni pisanosti Mačkove liste (odobranje, ploskanje in vzklji: Dol!) stojimo mi, lista naše vlade, z edinstvenim programom in zrelišči glede našega narodnega življenja, glede vodstva države, in kar je poglavito z ogromno silo, s katero moremo ta program tudi izvršiti. Omenil bom samo eno točko. Mi imamo v svojem programu najširše nasotranjega življenja in javne uprave. (Burno vzkljanje Zivel dr. Stojadinović!) Široka ljudska samouprava je tisti slovenski način vodstva ljudskih zadev, katerega so se posluževali v nedavni preteklosti pradedi vseh nas Jugoslovancev, tako Srbov, Hrvatov in Slovencev. Široka ljudska samouprava je tista zlata sredina, ki odlično varuje narodno in državno stvar, moč in njene koristi. Ona daje silno bogato pobudo in širok samostojen delokrog samoupravnim edincem. Široka ljudska samouprava je zdravo sredstvo proti škodljivim posledicam pretrane centralizma in proti nemogočemu federalizmu. Široka ljudska samouprava je naš ideal in mi smo prepričani, da bo kmalu ustvarjena ter bo zadovoljila i Srbe, i Hrvate i Slovence ter vse dele naše Jugoslavije. Mi varujemo Jugoslavijo in jugoslovansko nam vse, to da mi najostreje obsojamo tiste, ki so trgali in metali na grmade Cankarjeve himne o Sloveniji in Slovenstvu. Samo ponosen in zadovoljen Srb, Hrvat in Slovenec je pravi požrtvovalni in ognjevit Jugoslovian. Zato smo srečni, da smo mi dali Ljubljani najvišje kulturne ustanove. Akademija znanosti in umetnosti ter univerza kralja Aleksandra v Ljubljani sta naš skupni ponos in naš up. Ponosni smo na to, da je kulturni razvoj in napredek v lepi Sloveniji zabeležil v času naše vlade zgodovinske uspehe.

Proti naši strnjeni fronti in proti našemu programu pa stojte nasproti naši bedni nasprotniki s svojo bedno razcepljenostjo. Tako so maloštevilni, da nihče izmed njih sploh ne bi mogel sam sestaviti svoje liste ter se vsi zato zbrali skupaj in naredili skrupulo. Vsekakor pa je med temi skupinami po številu največja bivša HSS in tako pridem do tega, da poleg drugih zares velikih slovenskih imen imenujem še enega Slovenca: dr. Vladka Mačka. (Ploskanje in odobranje. Vzklji: Dol!) Moram priznati: Čeprav gospod Maček (Dol z njim!) dosedaj še ni mogel pri nas kakor pri vas v Sloveniji dobiti posebne popularnosti, ga je pa sedaj družba s Kramerejem in Petrom Živkovcem naredila popularnega! (Smeh in odobranje.)

Poglejte, bile so volitve 1. 1935. G. Maček in Hrvatje so se silno pritoževali nad terorjem oblasti in policije. Mi v vladi pa smo sklenili, da morajo biti volitve povsod, pa seveda tudi v hrvatskih krajih popolnoma svobodne, da vsakdo lahko glasuje kakor pač more po svoji najboljši vesti. Na čelu notranjega ministristva se nahaja g. dr. Korošec. (Vzklji: Zivel dr. Korošec!) On sam je bil nekaj časa preganjan. Bil je interniran, ko so razni hudičkovci (smeh in veselo odobranje) bili na oblasti. Jaz sem ga takrat obiskoval na Hvaru in že takrat smo kovali načrte za ustanovitev te naše velike stranke JRZ. To stranko danes vidimo že dolgo, odkar je bila ustanovljena (Odobranje in vzklji: Zivel!) Vidite, ta človek sploh ne more drugače izpeljati volitev, kakor svobodnomočno, širokogrudno (silno odobranje) ter demokratično. Bral sem nedavno govor našega odličnega tovariša v vladi ministra dr. Spaha, ki ga je imel nekje v Bosni kako se pritožuje nad dr. Korošcem. Pa zakaj, če tudi za en dan ne priredi Petru Živkovcu, Velji Popoviću tako volilno agitacijo, kakršno je moral dr. Spaho v opoziciji leta 1935. prenašati in doživeti. Dr. Korošec tega ne dela. Nedavno je izšla neka knjiga o velikem francoskem državniku pokojnem Aristidu Briandiu. Bral sem razne njegove govore in na nekem mestu sem našel tudi te Briandove besede: Avtoriteto oblasti je treba uveljavljati na način, kakor to pristojna demokracija: Brez brutalnosti s širokogrudnostjo na očetovski način. vendar pa na način, ki je učinkovit in stvaren. To so Briandove besede, ki so bile izgovorjene v francoski republiki pred svetovno vojno. Ko berem to v času, ko se govori o sedanjih volitvah v Jugoslaviji, se mi zdi, da naš dr. Korošec ne

postopa nič drugače, kakor pa bi postopal sam Aristid Briand. (Odobranje.) Zato bodo te volitve ostale v naši politični zgodovini sigurno označene kot najbolj svobodne. Toda žalibog ne povsod. Mi smo hoteli v hrvatskih krajih dr. Mačka in njegove prijatelje osvoboditi pritiska oblasti kakor je bil leta 1935. Toda dr. Maček (dol z njimi!) izkoristi to svobodo, da terorizira s svoje strani tudi svoje pristaje in svoje nasprotnike. (Dol! Stramota!) Poizgajo se hiše, pobijajo se okna, rujejo se vinogradi! (Stramota!) Sedaj je Maček poslal tudi poseben apel hrvatskim uradnikom, naj glasujejo zanj. Če ne bodo glasovali zanj, jim grozi z zelo »blagimi« in »kulturnimi« sredstvi: z ukinitvijo plač pa tudi z ukinitvijo plač in pokojnin. Seveda je treba pristaviti: Kadar bo on prišel na oblast! To pa se bo zgodilo ako bo dr. Maček nadaljeval kakor je začel, po njegovem lastnem računu šele čez 99 let. (Smeh.) Vi veste, da dr. Maček na svojem Kupincu nima posebno veliko dela ter od časa do časa izdaja proglase in letake. Spomnite se, ko smo izdali odlok o posiljilu štirih milijard, da je dr. Maček Hrvatom ukazal, naj denar potegnejo iz bank. Nekateri so res ubogali in vzeli svoj denar. Cisto razumljivo pa je, da to našega posiljila ni v nobenem pogledu zavrijlo. Posiljilo je bilo podpisano in kakor vidite, se danes iz tega posiljila izvršuje dela po vsej državi. Toda takrat so naši denarni zavodi sklenili za kazni za take osebe, da jim ne bodo več odpirale računov, niti dajale kreditov. Kaj se je potem zgodilo. Pritekli so prav ti taisti hrvatski trgovci k meni ter me prosili za posredovanje, da bi se kazni ne izvajale, a sami so obljubili, da bodo za bodoče bolj pametni (odobranje). Tako nekako bi bilo sedaj tudi s hrvatskimi uradniki, če bi kdo od njih poslušal nasvet in apel dr. Mačka. (Veselo in smeh.) Mi vemo zelo dobro, da državni uradniki in uslužbenci niso zadostno plačani, mi vemo prav dobro, da jim je treba povečati plače, njim pa tudi nekaterim starim upokojencem. Mi se na tem poprišči trudimo in se bomo trudili še vnaprej kolikor bomo mogli. (Odobranje in vzklji: Zivel Letica! Zivel dr. Stojadinović!) Vi veste, da nam je bilo v tistih hudih dneh evropske krize potrebno zadostno število pušk, zadostno število topov (odobranje in burni vzklji: Zivela vojska!) in mi smo se v prvi vrsti morali brigati za to. Sedaj moramo misliti tudi na druga vprašanja. Nedavno smo rešili vprašanje invalidov in vprašanje prostovoljcev, rešili smo tudi vprašanje kmetijskih dolgov in obnove združništva, pa bomo tudi vnaprej v zaporedni vrsti rešili še druga vprašanja. (Ploskanje in vzklji: Zivel!) Ko omenjam uradnike Hrvate, ki so, reči moram, v veliki večini odlični in lojalni, če bi kdo izmed državnih uradnikov in uslužbencev gledal v dr. Mačka svojega šefa in ne v svojem resornem ministru, potem takemu uradniku sporočam, da zanj ni mesta v državni službi! (Burno odobranje: Tako je!) Nekaterim uradnikom zato ni bila podeljena stalnost, da bi iz stalnosti naredili zase trdnjavo, iz katere bi streljali v vlado in državo. Dr. Maček propoveduje vrnitev na leto 1918., toda jaz vprašujem Mačka: Kaj je morda v času blažene avstro-ogrške monarhije padlo v glavo samo enemu upravnemu uradniku ali tudi samo enemu sodniku, da na volitvah ne bi glasoval za vladne kandidate?

Dragi bratje! Kr. vlada, kateri imam čast načelovati, prihaja pred vas in pred vse volilce v naši državi, ne b obljubam, temveč z gotovimi deli. Da nismo ničesar drugega storili, kakor da smo v zadnji evropski krizi s pametno zunanjo politiko rešili i Slovenijo i Hrvatsko i vso Jugoslavijo, že zaslužimo, da dobimo na bližnjih volitvah ne samo navadno zmagoto, — ki nam je danes že več kot gotova — temveč, da dobimo veliko in ogromno zmagoto. Prepričan sem, da jo bomo tako tudi doživeli. Ziveli bratje Slovenci!

Konec govora dr. Milana Stojadinovića so zborovalci pozdravili z burnimi vzklji: Zivel voditelj! Množica je priredila silne ovacije in pozdrave dr. Stojadinoviću, dr. Korošcu ter stranki JRZ. Ovacije so brez prestanka trajale več minut. Skozi dvorano pa se čujejo gromki vzklji: Zivel naš kralj! Zivel knez namestnik! Zivela Jugoslavija!

Ko je predsednik vlade končal svoj govor, se je znova vsulo z balkona cvetje. Ob nepopisnem navdušenju sta se predsednik vlade dr. Stojadinović in minister dr. Korošec na odru objela. Fotoreporterji so tekali sem in tja da bi našli ugoden trenutek za slikanje. Zatem je spregovoril minister dr. Anton Korošec takole: Dragi zborovalci! Po tehtnih besedah predsednika dr. Stojadinovića bom jaz govoril samo na kratko. Zdi se mi zelo zamejivo, če n. pr. v Beogradu gledam, kako vojaštvo maršira po ulicah. Sprejda godba, cela vrsta raznovrstnega vojaštva, potem zastave, ki ponosno in veselo vihrajo. In potem spet vojaštvo v strnjениh vrstah, ki koraka s strunim korakom. Vojak za vojakom polk za polkom, da se tresejo hiše, ki stoje ob straneh. Tako koraka naša država. In jo jih vidim, tako korakati, se mi naenkrat zazdi, kakor da bi magnet spremljal vse razpoloženje na ulicah. Najprej pritegne naše ta magnet otroke, vedno več jih je, ki gredo za vojaki, za njimi starejši, ki bi radi šli za godbo in vojaki. Ta mladost, ta prožnost in ta strunost vojaštva, potegne vso okolico za seboj, in vse koraka za vojaštvom.

Dragi moji! Imam pred očmi to sliko iz Beograda. In ta slika je podobna oni, ko koraka JRZ pod vodstvom dr. Milana Stojadinovića. Ona se je strnila. To je naš volilni boj. Zjaj mogočno koraka in sicer z mladostjo, z zanosom in ponosom. In kakor gre po ulicah vojaštvo, tako tudi naše vrste štejejo vedno več ljudi, mi se širimo in rastemo in gremo naprej. Kje pa je godba? Godba, to smo mi kandidati (navdušeno vzkljanje). Tudi mi moramo neprestano naprej, moramo trobenjati, moramo prigovarjati in se moramo tudi hudovati, vse samo zato, da pridemo naprej, da bi to kolo, jugoslovanska radikalna zajednica, korakala vedno dalje in dalje. Kje pa so zastave, ki gredo z vojaštvom? Te zastave so pa te-le železne knjižice. Zastave dr. Korošec je pri teh besedah pokazal na zeleno knjižico, v kateri je zapisan program JRZ. To so glavna poglavja našega programa. Pisali smo ga začel na Hvaru. Končali pa smo ga v Beogradu. Tudi druge stranke imajo takšne knjižice. Kako pa se mi razlikujejo od teh drugih strank. Mi nismo samo napisali svojega programa, temveč smo šli dalje. Mi korakamo naprej in naš

korak je mogočen in lep. Mi smo program izpisali v življenje in v dejanje. Tako je našel naš program v mso in kri vsega naroda. Vi vsi veste, kaj je bilo storjeno. Mi smo odzveli kmetu bremena, ki so ga tako težila. Mi smo pozivili za združništvo. Mi smo trgovini odprli pot v inozemstvo, delavcu smo dali zavarovanje, določili minimalne mezde ter odprli kredite. Tudi obrtnikom smo pomagali in tudi njim nameravamo dati zavarovanje za starost. Mi smo dali trdnost našemu dinarju. Mi smo delali za razvoj naše trgovine in smo pomagali trgovcu. Vse to smo mi zapisali v to knjižico. Vse to je v programu zapisano in bo še oživel, v kolikor se ni štir milijarde smo dali med narod. Mi vemo, da jih zasluži in hočemo, da si zagotovijo v prihodnjih letih blaginje v vsej Jugoslaviji. Mi smo že spraviili ta program v življenje, toda vsega še nismo storili. V treh letih ni mogoče vsega narediti. Če bi storili vse že v treh letih, potem bi naša stranka sploh ne smela več živeti. Mi imamo še druge stvari v programu. Nismo pozabili tudi ne na invalide in prostovoljce. Tako tudi nismo pozabili na uradnike in upokojence. Mislim da ni treba s tem izgubljati besedi. Ko smo prišli na vlado, smo se posvetili skrb za ljudstvo. Vso državo smo pomirili. Ljudstvu smo dali mnogo več svobode. Hočemo pa narediti še en korak naprej ter hočemo dati to, kar si ljudstvo najbolj želi: To so široke samouprave. Ne smete misliti, da govorim o širokih samoupravah zato, ker smo zdaj pred volitvami. Prosim, pogledajte program. Tu stoji, da je narodu treba dati široke samouprave. To je v našem programu in mi ga bomo izpeljali.

In zaradi tega, ker je za nami že ogromno delo, gremo z mirnim srcem med ljudstvo. To so manifestacije za JRZ, za našega predsednika dr. Stojadinovića. Jaz dragi moji, sem že izkusil veliko volilnih bojev. Moram reči, da volilni boj ni bil vedno lahak. Toda sedajni volilni boj je lahak, ker lahko pokažemo svoje uspehe in ker imamo najboljši program. Zato mi lahko peljemo svoj voz med ljudstvo.

Toda dr. Maček, kaj pa z njim? Njegov voz gre malo težje. Kadar pride s svojim vozom v vas ali trg ali pa v kako mesto, potem mora odpreti svojo kletko na vozu. In iz te kletke sfrd vse mogoče: Svetloredci komunisti, malo temnejši, že nekoliko ogoreli socialisti, preplašeni demokrati, potofolci, ki še niso dobili prave oblike, ker jih je nesreča doletela v razvoju, kakor male žabice. Pohorcvci tudi ni več. Saj na Pohorju jih ne vidimo več. Vsi ti lezejo iz kletke. In kadar lezejo ven, se sliši vseh vrst čvikanje, cvrčanje, da nastane zares velika godja. Ti tički namreč ne pojejo enotne pesmi, enotne melodije ali »vize«, da se izrazim po slovensko, in zato je njihova godba največja disharmonija, prava mačja godba. To se v glasi težko pove: To je nekaka godla. Iz tega ne more nikdar nastati nekaj lepega, nekaj dobrega. Zato se tudi nič ne bojimo. Oni groze: Mi vam bomo že pokazali. Mi vam vsem hočemo razbiti glave. Mislim, da bo to grožnja, ki ni v redu, dr. Maček sam poskusil. Bo še obžaloval, da je svoj narod tako učil.

In spet prihajajo z vprašanji: Kaj bo zdaj. Maček ne bo nič več od nas kupoval, nihče ne bo dobił pokojnine. Mi jih dobro poznamo: to so ljudje, ki se v resnici ne boje groženj, ampak le nimajo nobenega političnega prepričanja in še ne vedo, kam naj se naslonijo. Nekateri drugi so čisto izgubili politično orientacijo. Tem ljudem samo to povem: Mislim, da danes ni človeka, ki bi sploh še dvomil o tem, da bomo zmagali. Vsa en glas večine bomo gotovo dobili in s tem bomo po volilnem zakonu dobili 300 mandatov. Tem ljudem poveste takole: Če imajo najvišji čimtelji zaupanje v vas, bomo vladali še štiri leta, še štiri leta, štiri leta leta. (navdušeno ploskanje). Vi ste preneli ploskati! Hota sem vam reči, da najmanj štiri leta.

Mislím, da sem vse povedal, kar je potrebno. Zato se vračam k vojaštvu. Stari ljudje in otroci radi gledajo vojake. Vsako

leto 4. septembra gledamo v Beogradu paradno, paradno radi našega mladega kralja Petra II. (Navdušeno vzkljanje Nj. Vel. kralju Petru). In takrat gledamo vsi vojake na Banjici. To je zanimivo gledati: tam je konjenica, pehota, artiljerija, tam je godba, tam se sliši brnenje letal. In če gledate te čete: Vsek se hoče kar najbolj potruditi in se narediti lepšega, ko koraka mimo kneza namestnika Pavla. (Dolgotrajno vzkljanje knezu Pavlu). Častniki gledajo na svoje bluže, da bi jim lepe pristojale. Soferji pazijo, da bi pravilno in lepo vodili svoje avtomobile, občinstvo je nestrpno. Povsod vidite samo dobro razpoloženje. Vse čaka na znamenje trobenje, ki naj bi naznanila, da prihaja knez namestnik in potem vse na novo oživi in spet parada, navdušeno vzkljanje, korakanje, vse to je močno kakor je močna naša JRZ. Zgodovina nam ne bo nikdar očitala, da nismo vsega storili za našo hrambo vojsko. Vzklji: Zivela naša vojska. Mi smo vsi tu nervozni. Mi bi šli radi že jutri na volitve. Mi smo pripravljani, da gremo v vsa naša mesta. Vse naše čete so v redu, vse je lepo pripravljeno. Mi samo prosimo vse naše prijatelje, da pridejo prihodnjo nedeljo skupaj, da bomo skupno korakali po zmagi.

Končujem s temile besedami: Prosim vas z vsemi svojimi kandidati, ki delamo godbo, prosim vas za zaupanje 11. decembra. Prosim vas, da glasujete za državno listo dr. Stojadinovića in potem za tiste kandidate, ki ste si jih izbrali. Zivela Slovenija! Zivela Jugoslavija! Zivela JRZ! (Navdušeno vzkljanje kralju Petru, knezu namestniku, Jugoslaviji in JRZ.)

Po govoru notranjega ministra dr. Antona Korošca se je predsednik ljubljanske občine dr. Adlešič zahvalil ministrskemu predsedniku in ostalim navzočnim ministrom, da so s svojo navzočnostjo tako povzdignili to zborovanje. Dejal je, da se jim bo slovenski narod zahvalil za njihovo dosedanje delo in tudi za njihovo bodoče delo, ki ga predvideva program JRZ. To hvalnost bo slovensko ljudstvo izkazalo 11. decembra, ko bo glasovalo za listo dr. Milana Stojadinovića. Tudi besede župana dr. Adlešiča so navzočnim navdušeno pozdravili. Vsa dvorana je nato zapela pesem »Hej Slovan«, nakar je bilo zborovanje končano.

Po končanem zborovanju se je predsednik vlade dr. Stojadinović v spremstvu ostalih ministrov podal na balkon hotela Union. Cim se je pojavil na balkonu, se je znova razlegel val navdušenja ogromne množice ljudstva, ki je stala pred hotelom in poslušala govor dr. Stojadinovića. Ljudstvo je vzkljkalo Zivel predsednik vlade dr. Stojadinović! Zivel dr. Korošec! Zivel voditelj slovenskega naroda! Zivela JRZ! Na velikem balkonu hotela Union so bili poleg dr. Stojadinovića in ostalih ministrov še ban dr. Natlačen, župan ljubljanski dr. Adlešič ter dekleta v pisanih narodnih nošah. Predsednik vlade je imel z balkona kratek govor, s katerim se je najtopleje zahvalil za sprejem, ki mu ga je priredila Ljubljana in vsa Slovenija, ter naglasil, da vsako leto večkrat pride v te kraje, a da je današnji dan najlepši, kar jih je kdaj doživel v lepi Sloveniji. Svoj govor je dr. Stojadinović končal z vzklji Zivel kralj! Zivela domovina!

Tudi te njegove besede je ljudstvo nagradilo z navdušenimi vzklji predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, dr. Korošcu, dr. Letici, dr. Kreku in dr. Natlačenju. Za dr. Stojadinovičem je spregovoril minister dr. Korošec in se zahvalil nepregledni množici ljudi za udeležbo na zborovanju ter dejal, da je zmagal JRZ gotova. Pozval je vse volilce, naj gredo v nedeljo na volišče. Po govoru dr. Korošca, ki ga je množica ponovno navdušeno pozdravila, je godba zazigrala himno »Hej Slovan«. Predsednik vlade dr. Stojadinović je nato z ostalimi ministri zapustil hotel Union, množica pa je še dalje burno vzkljkala Nj. Vel. kralju, knezu namestniku, Jugoslaviji, predsedniku vlade, predsedniku JRZ, voditelju slovenskega naroda dr. Korošcu in drugim ministrom. Dr. Stojadinović se je s svojim spremstvom odpeljal v bansko palačo, kjer je bilo prirejeno intimno kosilo.

Svečana otvoritev nove železnice

Ob navzočnosti zastopnika Nj. Vel. kralja, predsednika vlade in drugih častnih gostov sta speljala včeraj prva dva vlaka po novi progi Sevnica—Tržišče

Sevnica, 8. dec. br. Na svečan način je bila danes otvorjena nova železniška proga Sevnica — Tržišče. Svečanosti so prisostvovali zastopnik Nj. Vel. kralja armijski general Pantelija Juršič iz Zagreba, predsednik vlade dr. Stojadinović, finančni minister Letica, minister brez portfelja dr. Krek, ban dr. Natlačen, pomočnik prometnega ministra inž. Šneler, gen. direktor drž. železnice Djurić, lavantinski škof dr. Tomažič, divizijska generala Lukič in Rupnik, župani Ljubljane, Maribora in Ptuja, vodilni funkcionarji ljubljanske železniške direkcije in drugi predstavniki. Predsednik vlade se je prijeljal iz Ljubljane s posebnim vlakom, s katerim so se vozili tudi drugi povabljeni gostje, ki so vstopili po večini že v Ljubljani, deloma pa v Zidanem mostu.

V Sevnici, ki je bila vsa v zastavah, sta predstavniki in častne goste, ki so zavzeli mesta na pripravljene tribune, pozdravila najprej župan Trupe in zastopnik pripravljalnega odbora. Ministrski predsednik dr. Stojadinović se je zahvalil s kratkim nagovorom, v katerem je izrazil svoje veselje, da more prisostvovati otvoritvi važne železniške proge v Sloveniji. Škof dr. Tomažič, je blagoslovil novo železnico in posebej še mostove na njej, na kar je zastopnik kralja ob sviranju državne himne prerazil trak, ki je bil napet čez progo, ter s tem simbolično otvoril novo železnico.

Malo pred pol četrtu uro je otvoritveni vlak odpeljal proti Tržišču. Svečanosti je prisostvovala velika množica ljudi iz Sevnice in vse okolice, igrala pa je sevnška gasilska godba. Deset minut za otvoritvijo je vozil drugi slavnostni vlak, s katerim se je prvič peljalo po novi progi več sto ljudi, kolikor jih je pač na vlak šlo.

Tržišče, 8. dec. Br. Danes popoldne se je zbrala v Tržišču velika množica ljudi s šolsko mladino, da na svečano okrašen postaji pričaka slavnostni otvoritveni vlak, ki je prvič vozil po novi železnici iz Sevnice v Tržišče. Vlak je prispel par minut

po 16. uri in se ustavil med streljanjem mozarjev in sviranjem godbe. Kraljevega zastopnika in predsednika vlade ter druge goste je pozdravil najprej domači župan Lindič, za njim pa predsednik pripravljalnega odbora, ki je orisal pomen nove proge. Združeni pevski zbori iz Tržišča in Krmelja so zapeli himno »Slovenec, Srb, Hrvat«, mala učenka pa je s poklonitveno pesmico izročila zastopniku Nj. Vel. kralja lep šopek. Industrialec Jaldi je nato še orisal zgodovino nove železnice ter njen prometni in gospodarski pomen, nakar so pevci zapeli.

Med sviranjem godbe so odšli nato gostje v postajno čakalnico, kjer jim je bila prirejena domača zakuska. Vzkljanje množice se je obnovilo, ko je pčile četrte ure za prvim prispel še drugi slavnostni vlak, ves natrpan pretežno domačimi ljudi iz predela med Sevnico in Tržiščem. Okrog 17. ure sta se oba vlaka vrnila nazaj proti Sevnici.

Blagovna tržišča

+ Zagreb (8. t. m.) Na včerajšnjem sejmumu so ostale cene govedi in konjem nespremenjene, medtem ko so svinjam nekoliko oslabele. Za kg žive teže so se trgovali: bikji po 3.50 do 4, krave za mesarje po 3 do 4.25, krave za klobasničarje po 2.50 do 3, junice za mesarje po 4 do 5, teleta 7 do 9, svinje pitane po 9.50 do 10.50, ne-pitane po 7 do 9, sremške po 9 do 10 (zaklane po 11.50 do 12.75) din. — Detelja se se je kupčevala po 80 do 90, otava po 60 do 70 in seno po 50 do 60 din za 100 kg.

Vremenska napoved

Zemunska: Pretežno oblačno in megleno vreme, ponekod nekoliko vedro, zlasti v severnih krajih. Verjetno bo na zapadu tudi snežilo. Toplota se ne bo bistveno spremenila.

Dumaška: V južnih Alpah oblačno, ponekod padavine, zjutraj megla, v csalem temperatura brez spremembe.

CESTNA DELA V SLOVENIJI

Zanimiva dognanja iz predavanja strokovnjaka dr. Vinka Vrhunca

Pod okriljem Ljubljanskega kluba je pred kratkim predaval ravatelj TPD in predsednik Društva za ceste dr. Vinko Vrhunec o aktualni snovi »Slovenija v šestletki cestnih del«. Predavatelj, ki nedvomno spada med naše najbolje veščake v teh vprašanjih, je v svojem predavanju v uvodu orisal, kako je prišlo do naše sedanje cestne mreže, ki grozi odvesti močnejši tok tujkega prometa, struječega s severa proti jugu mimo naše države, kar bi zlasti za Slovenijo pomenilo hudo izgubo. Od skoraj treh milijard, ki so bile v razdobju od 1. 1925. do 1. 1935. izdane v naši državi za ceste in sorodne zgradbe, je odpadlo na Slovenijo samo 82 milijonov ali komaj 2,8%. S tem denarjem se seveda ni moglo niti obstoječe cestno omrežje v redu vzdrževati, še manj je bilo mogoče misliti na modernizacijo in nove gradnje cest, ki so postajale vse bolj potrebne za naglim razmahom motornega prometa.

Prvi izredni kredit za obnovo cest v državi je bil 576 milijonov, določenih iz milijardnega posojila za javna dela leta 1935. Na Slovenijo je od tega kredita odpadlo 5,75%, kar je bila pač samo kapljica v morje v primeri z našimi dejanskimi potrebami. Ljubljanska sekcija Urušiteljskega inženjerstva in arhitektov je namreč lani sestavila program javnih del za našo banovino, v katerega okviru so zajeta tudi vsa cestna dela, ki se bodo morala v doglednem času izvesti. Po tem programu bi znašali stroški za modernizacijo cestne mreže v Sloveniji skupaj s potrebnimi novimi gradnjami ogromno vsoto 1600 milijonov din. To je seveda nek maksimalni program za našo banovino, ki ga bomo pač lahko realizirali šele v daljni bodočnosti. Za ureditve najnujnejšega programa iz tega širokega načrta pa bi potrebovali vsaj 670 milijonov dinarjev. Ta vsota bi zadostovala za modernizacijo skoraj vseh državnih cest v naši banovini, ki prihajajo tudi v prvi vrsti v poštev za mednarodni promet. Seveda s tem naše cestne mreže še zdaleč ne bi bilo konec, saj tvorijo državne ceste v naši banovini samo 13,09% dolžine celotne cestne mreže. Vse ostale ceste bi se morale urediti v breme banovine.

Najnujnejši program obnove državnih cest se bo zdaj pričel realizirati iz dvomilijardnega kredita, ki bo na razpolago v naslednjih šestih letih. Od teh dveh milijard gre kakor znano polovica milijarda na račun cestnega fonda, pol milijarda pa iz štirimilijardnega posojila za gospodarsko obnovo in državno obrambo.

Kakor lahko sklepamo iz predavateljevih podatkov, za cestna dela, ki se bodo izvršila iz teh kreditov v naslednjih šestih letih, ni izvršen nikak definitivni načrt, ni določeno nobeno zaporedje, kje in kako se bodo dela izvrševala, ampak se to prepusti v odločitve vsakokratnemu gradbenemu ministru. Ali je ta elastični sistem umesten ali ne, o tem so mnenja deljena. Primeren utegne biti morda zaradi tega, ker se bo nedvomno že v najbližji bodočnosti izkazalo, da smo se tudi tega najnovejšega načrta modernizacije naših cest lotili v preskromni meri in zlasti na predolgo razdobje, pa bo mogoče vsaj v nekaterih krajih dela pospešiti in jih realizirati v krajšem času, če bo to nujno potrebno.

Katera dela so v tej šestletki določena za Slovenijo, o tem smo v našem listu že poročali. Generalni načrt, ki je bil razglašen na letošnjem kongresu cest v Ljubljani, je bil na prvi mah videti zelo veliki-poten. Tu je bilo v načrtu: 1. gradnja in modernizacija direktne zveze Beograd—Zagreb—Ljubljana—Jesenice—Korenjsko sredi; 2. modernizacija ceste Ljubljana—Celje—Maribor; 3. gradnja nove ceste Ljubljana—Sušak; 4. obnova ceste Ljubljana—Logatec. Za našo banovino bi to pomenilo 450 km moderniziranih in novih cest, kar bi zajelo dobri dve tretjini vseh državnih cest v Sloveniji. Izdatki za izvedbo tega programa bi znašali okoli 600 milijonov din. Iz dvomilijardnega kredita pa je za cestna dela v Sloveniji določenih samo 209 milijonov dinarjev ali samo okoli 35 milijonov din na leto, s čimer bomo lahko modernizirali letno le 25 do 30 km cest. Pri tem tempu bi morali čakati celih 20 let, preden bi za silo spravili v red državno cestno mrežo v naši banovini. Glede na važnost tujkega prometa v naši državi so te številke več kot vznemirljive, saj bo Nemčija bržkone že v naslednjih dveh ali treh letih izpeljala dve svoji močnejši avtobusni progi skoraj na mejo naše države in se bo promet z njih dirgal pač v Italijo, ako ne bo našel ugodnega odziva po modernih cestah preko Slovenije na Jadrano in v druge letoviske kraje naše države.

Predavatelj je v nadaljevanju zlasti poudaril tudi važnost jadranske ceste, katere zgradba je življenjskega pomena za našo banovino. Od te ceste odpade po načrtu, ki je že več let do podrobnosti izvršen, 50 km na dravsko banovino, 75 km pa je teče po ozemlju savske banovine. Stroški za izgradnjo te ceste bi presegali 250 milijonov din. Iz dvomilijardnega kredita bo v naslednjih šestih letih za to cesto na razpolago 100 milijonov din, kar bi morda zadostovalo za navadno makadamsko cesto, dočim bi bilo na moderno cestišče treba pač še počakati. Kakor vidimo, se nam tudi glede te, za našo banovino najvažnejše cestno zveze ne obetajo prav ugodne perspektive.

Iz dvomilijardnega kredita za cestna dela, od katerega odpade kakor rečeno na Slovenijo 10,5%, pa bo dograjena tudi mednarodna cesta Subotica—Beograd—bolgarska meja s stroški 415 milijonov din. Ker se ta cesta gradi na pomejnih dunavskih in moravskih banovinah, bi bilo logično, da bi se tudi stroški zanjo vračunali v njima pripadajoča dela kredita. Ako si to računsko operacijo sami izvršimo, dobimo, da sta dunavska in moravska banovina dobili iz dvomilijardnega kredita 805 milijonov din ali celih 40%. Ali ne bi bili večji krediti bolj potrebni Sloveniji, kjer je modernizacija cest glede na inozemske priključke gotovo nujnejša? Zlasti bi nam večji delež prital tudi zaradi tega, ker bo po proračunu Slovenija v cestni fond prispevala 17% dohodkov te institucije in prav tako plačuje Slovenija tudi na takšah za cestna vozila mnogo več kakor drugi kraji, ker je zlasti število motornih vozil v Sloveniji relativno višje kakor drugod. Ker smo bili že pri razdelitvi prve milijarde za javna dela tako prikrajšani, da je Slovenija dobila samo 5,75% celotne vsote, bi smeli zlasti pač upravičeno pričakovati, da bi iz sedanjega posojila dobili nekaj več, tako da bi v naslednjih šestih letih lahko za silo

modernizirali vsaj tiste državne ceste, katerih se prvenstveno poslužuje tujski promet.

V prvem letu šestletke cestnih del so zdaj deloma v teku modernizacije cest Jercica—Labore in Kranj—Naklo, dalje tlačenje cestnega odseka Pesnica—Maribor in tlačenje preloženega Gašpetaškega klanca pri Kranju. S temi deli bo od kvote 35 milijonov din, ki so za prvo leto na razpolago, izčrpani približno 21 milijonov din. Ostanek naj bi se po predavateljevem mnenju uporabil za izplačilo zaostankov za nekatera že dovršena dela, dalje za izgradnjo robnega traku na cesti Ljubljana—Jercica ter za gradbo kolesarske steze ob cesti Ljubljana—Kranj vsaj na odseku od Ljubljane do Medvoda. Kaj se bo delalo v drugem letu cestne šestletke, še ni določeno. V prvi vrsti je potrebno, da se uredi obmejni prehod na glavnih upadnih cestah zlasti pri Planini. In česar pri porazdelitvi denarja iz kredita za cestna dela nikakor ne bi smeli prezreti, so zadostne postavke v pravilno vzdrževanje že obstoječih cest, kar je gotovo vsaj tako važno kakor modernizacija in nove gradnje.

Najmanj tako važno kakor vprašanje modernizacije državnih cest pa je prilagoditev banovinskega cestnega omrežja sodobnim prometnim potrebam. Pričakovali smo, da nam bo g. predavatelj razkril kak obsežnejši načrt za dela na banovinskih cestah vzporedno z državno cestno šestletko, ali konkretno je omenil samo gradnjo moderne avtomobilske ceste Podvin—Lesce ter pripravljala dela za ureditev potov ob Blejskem jezeru, preureditev ceste proti

Bohinju in modernizacijo cest ob naši severni meji. Pripravljajo se še drugi dalekosežni načrti, katerih izvedba pa je odvisna od razpoložljivih finančnih sredstev, zlasti od tega, v koliko bo banovinski fond za življenje in za delo zmožen.

H kraju svojih izvajanj je predavatelj poudaril, da v šestletnem načrtu cestnih del prvenstvena potreba Slovenije po ureditvi cest še zmerom ni bila v polni meri upoštevana, zlasti ne toliko, kolikor to narokujeta njen obmejni položaj in potrebe mednarodnega in tujkega prometa, od katerih imajo korist tudi ostali deli države, in kakor bi bilo tudi upravičeno glede na višino naših javnih davčatev in prispevkov naše banovine v cestni fond. Po ključu prilagoditve cestnega omrežja na banovinskih cestah vzporedno z državno cestno šestletko, ali konkretno je omenil samo gradnjo moderne avtomobilske ceste Podvin—Lesce ter pripravljala dela za ureditev potov ob Blejskem jezeru, preureditev ceste proti

Mokronog potrebuje vodovod Oskrba zdrave vode je najvažnejši pogoj napredka

Mokronog, 8. decembra. Mokronog je eden večjih, važnejših in prometnih trgov na Dolenjskem, ki ima vse pogoje, da se razvije v prijazno letovisko. Ker ga že sedaj prav radi obiskujejo letoviščarji. Obkroža ga Mokronoško gričevje z lepimi vinskih gorami, posejanimi z zidanicami in razglednimi točkami. Z vsake razgledišča opazimo 10 gradov, vmes tudi zgodovinski grad Skrljevo in Rakovnik, ki ga imenujejo »stookenski«. Okolica trga je bogata na izkopnih iz rimske dobe ter bogata na rudnikih, ki jih bodo baje pričeli v doglednem času zopet izkoriščati.

Trg Mokronog, ki je bil že od nekdaj važno središče Mirenske doline, bo sedaj s podaljškom železniške proge Trzinč—Servica mnogo pridobil. Tu so poleg okr. sodišča, davčne uprave, finančne kontrole, 8-razredne osnovne šole in orožniške postaje še drugi uradi, notar, advokat, zdravnik in živnozdravnik. V trgu je lepo razvijajoča se tovarna usnja, ki zaposluje dnevno okoli 200 delavcev, več dobro obiskanih gostiln, ki nudijo gostom solidno in dobro postrežbo. Tu je vsako leto več živinskih sejmov, ki so znani po vsej Sloveniji in zato dobro obiskani.

Vendar se razvoj trga ne more povzpeti do zaželjene višine, ker mu primanjkuje dobre pitne vode. Ki je za vsak kraj, ki hoče privabiti obiskovalce, prvi in najnujnejši pogoj. Sedanji vodnjaki so nezdružni in dajejo ob deževju kalno vodo. Higijenski zavod je dovede že večkrat preiskal. Tako je tudi v preteklem letu ugotovil, da je voda slaba in komaj užitna ter da predstavljajo sedanji vodnjaki veliko nevarnost za zdravje občanov.

Že l. 1930 je trški odbor sklenil, da si trg Mokronog napravi vodovod. Banska uprava je že leta 1932 po svojih strokovnih preiskavah v poštev prihajajoče studence ter ugotovila, da bi prišel v poštev za mokronoške razmere studenec, ki so ga našli na Bačju. Inženjerji so izdelali tudi načrt za vodovod z 2 rezervarjema pri Sv. Križu in na Zalostni gori z naravnim pritiskom.

Studenec na Bačju, ki ima 442 m nadmorske višine, je bil merjen 8. avgusta 1932 ob izredno močni suši, ko je bilo smatrati vo-

dno množino blizu absolutnega minimuma, in se je ugotovila vodna množina na 8 l sek. Ker leži studenec mnogo višje nad Mokronogom, so tudi tlačne razmere ugodne za izvedbo gravitacijskega vodovoda. Razen trga Mokronog, bi se priključile k vodovodu z odcepki pri Sv. Križu še vsi Ostrožnik, Log, Gorenja vas, Križni vrh, Ribjek, Pugled, Sv. Križ, Slepšek, Preloge, Martinja vas in trg Mokronog z vmesnim rezervarjem na Zalostni gori, ki bi služil v prvi vrsti vodni potrebi Mokronoga.

Totalna vodna potreba za omenjene vasi, računajoč število prebivalstva in živine po letu 1932, s 50% prirastkom, znaša dnevno 352.824 litrov. Dvajala bi se po 2345 m dolgi cevi do glavnega rezervarja pri Sv. Križu, od koder bi bilo speljano omrežje v tri smeri in sicer proti Logu preko Ostrožnika v dolžini 1565 m s cevno premerom 80 mm. Druga proga bi vodila preko Slepškega v Martinjo vas v dolžini 1630 m, tudi s premerom 80 mm. Tretja proga pa bi vodila preko sedla pod Zalostno goro v Mokronog. Zaradi zmanjšanja tlačnih izgub v cevni progi bi bil na Zalostni gori potreben vmesni rezervar. Dolžina proge med obema rezervarjema bi znašala 1150 m. Od te proge bi bila speljana dva odcepa v vas Ribjek 280 m in v vas Pugled 300 m. Dovodna cev v Mokronog bi imela premer 100 mm v dolžini 700 m do sredine trga. Od tu bi se odcepili dve progi: v premeru 80 mm in sicer ena v dolžini 600 m, druga pa 260 m. Krajiški odcepki v stranske ulice s premerom 60 mm bi znašali 460 m, ter do šole izpeljana pocinkana železna cev v premeru 1 1/2 v dolžini 230 m. Proračun stroškov za vodovod po opisanem načrtu znaša 1.580.000 din.

Pred kratkim je banska uprava določila znesek 3000 din za provizorično zajetje studenca na Bačju, da se ugotovi, koliko litrov vode da na minuto. Pri tem je tudi ostalo. Ker je napeljava vodovoda v Mokronog nujna potreba in je občinski odbor že pooblastil predsedništvo za najetje posojila, bi bilo nujno, da tudi kr. banska uprava pristopi k izpolnitvi že dane obljube. Prosimo tudi Higijenski zavod, da se zavzame za vodovod v Mokronogu. Vprašanje dobre pitne vode je za Mokronog najvažnejše.

Pol veka delavskega zavarovanja Od skromnih začetkov do velikega poslovanja

Ljubljana, 8. decembra. Delavsko bolniško zavarovanje obstoja in se razvija v Sloveniji že 50 let in je OUZD v Ljubljani pripravil jubilejno publikacijo, v kateri je podal šef statistike g. Ivo Lah pregled statističnih, organizatornih in finančno-gospodarskih zanimivosti delavskega zavarovanja v Sloveniji. Iz zanimive, temeljite razprave naj sledi nekaj odstavkov o ustanovitvi ter o obsegu in veličini poslovanja.

Stara mama našega OUZD-a, znana pod imenom »Okrajna bolniška blagajna ljubljanska« je zagledala luč tega sveta dne 1. avgusta 1889. Njena rojstna hiša je bil znameniti »Meščanski spital«, ki pa ni bil »spital«, to je bolnica v današnjem smislu besede, ampak neke vrste mestno zavetišče oziroma sirotišnica. Ustanovila ga je ogrska kraljica Elizabeta na svojem potovanju skozi Ljubljano v Italijo leta 1845. Velikonočni potres leta 1895, je spremenil to nad pol tisočletja staro ljubljansko stavbo v razvaline, na katerih je tri leta kasneje zrasla ena največjih in najlepših palač predvojne Ljubljane, tako imenovana »Kresjaka«, imenovana vulgo tudi »Mayerjeva hiša«. Čudno naključje je hotelo, da so bili ravno 30 let kasneje, to je leta 1919, v prvem letu osvoboditve poslovni prostori štirih novih povojnih socialnih ustanov, in sicer:

1. Začasnega pokojninskega zavoda za nameščence,
2. Začasne delavske zavarovalnice zoper nezgode,
3. Začasne železničarske zavarovalnice zoper nezgode in

točno na istem mestu — samo v novi stavbi in v novi svobodni državi — kjer so bili nekdanji prvi poslovni prostori prve bolniške blagajne v Ljubljani.

To čudno naključje je postalo tako rekoč usodopolno za naše predvojno in po vojno delavsko zavarovanje. V bivši Avstriji je preživljala prva bolniška blagajna svojo mladostna leta v sirotišnici »Meščan-

ski spital« in tako ostala ves čas svojega življenja zapuščena, zapostavljena, zamerjena, v javnem življenju komaj znana sirota kakor vse njene različne številne sestre, to je ostale bolniške blagajne, širom Slovenije. V svobodni Jugoslaviji so pa različne panoge socialnega zavarovanja preživele v družabnem sožitju svoja prva mladostna leta v veliki palači »Kresjaki«. S spojitvijo raznih panog delavskega zavarovanja, to je bolniškega, nezgodnega in invalidnega zavarovanja, in nadalje s spojitvijo vseh številnih bolniških blagajn širom Slovenije, smo dobili veliko vsestransko uvaževano, kapitalno močno ustanovo OUZD, ki igra vlogo v našem družabnem in gospodarskem življenju, saj zanj letni prispevki OUZD-a blizu sto milijonov. Poleg omenjenih treh zavarovalnih panog pobira OUZD tudi prispevke za Borze dela in tako aktivno sodeluje v skrbstvu za brezposelne delavce. Nadalje pobira OUZD prispevke tudi za Delavsko zbornico in tako aktivno sodeluje v zastopanju delavskih interesov, da o raznih drugih socialnih in kulturnih akcijah OUZD-a sploh ne govorimo.

Podatki o obsegu in veličini poslovanja se nanašajo na čas od 1. avgusta 1889 do 1. avgusta 1938, to je ravno na pol stoletja. Razume se, da so podatki samo približni, ker za gotova obdobja nimamo absolutno nobene bolniške statistike ohranjene, za druga obdobja je pa statistika deloma nepopolna.

Število vseh zavarovanih delovnih dni znaša blizu 1.000.000.000. Znesek vseh zavarovanih delovnih zaslužkov, preračunano na sedanjo vrednost naše valute znaša nad 20.000.000.000. Tega zneska si ni mogoče predstavljati ne moremo. V pojasnilo omenjamo, da znašajo dnevne obresti pri obrestni meri 6% letno okroglo 3 milijone 333.000. Lastnik tako velikega kapitala bi lahko vsak dan porabil nad tri milijone dinarjev in kapital bi pri tem ostal nedotaknjen.

Število vseh podpornih dni bolnih in delanezmognih delavcev znaša okroglo 25 milijonov. Znesek vseh podpor zavarovanemu delavstvu v gotovini, naravi in storitvi, preračunan na sedanjo vrednost naše valute znaša blizu 900.000.000. Število vseh zdravniških intervencij znaša okoli 20.000.000. Število vseh receptov znaša okroglo 12.000.000.

Več tovornih vagonov bi rabili samo za transport tako velikega števila receptov. Več dolgih tovornih vlakov bi rabili, da bi natovorili vse papir, vse akte itd., napisane tekmo 50 let bolniškega zavarovanja.

Gornjih podatkov, katere bi lahko še v nedogled raztegnili, ne navajamo z namenom, da bi se naslajali na gorostastih številkah, temveč samo zato, da se lahko vsakdo osebno in stvarno prepriča o veličini in važnosti bolniškega zavarovanja. Pri tem pa moramo še omeniti, da se gornje številke nanašajo samo na relativno majhno pokrajino kot je Slovenija s svojim dobrim milijonom prebivalcev. Socialno zavarovanje v Nemčiji razpolaga še z neprimerno večjimi številkami. — Bolniško zavarovanje je danes že tako važen faktor v gospodarskem in socialnem življenju narodov, da se brez njega ne moremo več niti misliti moderne napredne države.

Počastitev Ivana Cankarja v Kočevju

Kočevje, 27. novembra. V nizu jubilejnih proslav, predavanj in prireditev, ki so za 20-letni jubilej naše svobodne države dobile v narodno obrambnem Kočevju še svoj poseben pomen in poudarek, zaznamujemo tudi proslavo 20-letnice smrti velikega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, ki je v četrtlet zvečer napolnila veliko dvorano gostišča »Trste« do zadnjega kotička. Pač živ dokaz, kako globoko se napredni kočevski Slovenci zavedajo vrednosti tistih duhovnih dobrin, ki jih je Ivan Cankar zapustil svojemu ljudstvu potlej, ko je po 20-letni borbi in žilavem delu za lepoto slovenske besede in zmago slovenske misli izčrpan in na smrt utrujen za vedno zaspal pred pragom novorojene domovine, za katero je živel, trpel in umrl.

Sokolska igralrska družina v Kočevju je v spomin na Ivana Cankarja uprizorila njegovo dramo v treh dejanjih »Jakob Rude«. Ta prvenec Cankarjevega odrskega ustvarjanja je v vsej svoji fabulistični in v vseh tragičnih konfliktih dejanja še danes zanimiv izraz tipično slovenskega malomeščanskega življenja, v katerem se pozitivne duhovne lastnosti brezkompromisno bore proti licemerstvu in zlagani morali dobe, v kateri je živel Ivan Cankar; dobe, ki v marsičem nalikuje tudi družabnim zablodam sedanjega časa. Posrečen in izklesan lik Jakoba Rude je podaril priznan igralce kočevske sokolske družine br. Prus Franci, ki je dramo tudi režiral. S. Figarjeva je v vlogi njegove hčerke Ane zadovoljivo rešila težko nalogo. Manj zadovoljiva je bila sestra Jakoba Rude, Marta. Priznati pa je treba, da je velika krivda za njen neuspeh bila predvsem v ponesrečenosti maske, ki ni bila izdelana. Brat Figar Vekoslav je kiral silskarja Ivana Dolinarja. V izgovorjavi je bil mestoma nerazumljiv, velika zmotna pa je bila, če misli, da je s krizantemo v gumbični podal posrečen in zadovoljiv lik umetnika, kakršnega je v »Jakobu Rudi« ustvaril pisatelj Cankar. V splošnem je br. Figar razočaral, tembolj, ker smo navajeni od njega boljših in bolj naštudiranih nastopov. Poleg Prusa Francija je bil svoji vlogi dorašel samo še br. Valentinčič Tone, ki je ponovno dokazal, da je velik amaterski talent in dragocena pridobitev sokolske igralrske družine v Kočevju. Njegov Peter Broš je bil res do slednje potankosti izdelan lik, vreden, da ga predstaviti tudi na kakšnem večjem odru. Ostale vloge: Dobnika, Alme, inženirja Koželja in učitelja Justina so dokazovale mestoma premalo študija in premalo poznanje Ivana Cankarja. Vloga Alme, ki jo je podala še s precejšnjo svežino in mladostnostjo S. Starihova Ana, je bila še od vseh manjših vlog najbolj rešena. Popolnoma zgrozen pa je bil lik učitelja Justina! Tako v igri kakor v maski. Zato ne morem dovolj priporočiti režiserju, naj v bodoče obrača večjo pažnjo, komu bo oddal kakšno vlogo. Cankarjeva odrska dela so trd oreh za amaterje, zato je tudi tu na mestu opreznost, da ne bo spet kdaj prišlo do smeha pri najtragičnejših prizorih...

Tudi scenerija ni bila posrečena. Dom Jakoba Rude je v razpadu, igralci pa so nam pokazali scenerijo bogate hiše, ki je v prosperiteti blagostanja. Takšne tehnične napake motijo logičen potek predstave.

Uvodno besedo je imel starosta Ing. Sadar, ki je proslavil Ivana Cankarja kot človeka in pisatelja. Zdi se mi tudi tu umesten opomin: »Vsakdo ni za vse!« V bodoče bi naj se za takšen nagovor odbral raje kdo drug. Govoriti o Ivanu Cankarju je težka naloga, ki jo zadovoljivo rešijo le subtilni ljudje.

Vzlic vsem nedostatom pa sta proslava in predstava dosegli svoj smoter. Obisk predstave je bil lep, naloga igralrske družine v Kočevju pa je, da bo znala obdržati zanimanje udeležencev sokolskih odrskih predstav na višku s temeljito korekturo napak, ki pri »Jakobu Rudi« žal niso bile redke.

Slikarska razstava na ulici

Sarajevo, 8. decembra. Znani splitski slikar Dunav Rendić, sin kiparja Ivana Rendića, najrajši razstavlja svoje slike v Sarajevu. Z razstavami je v drugih krajih imel že stabe izkušnje in zdaj pravi, da ne mara več razstav, pri katerih so umetnine zaprte med štirimi stenami. Zdar razstavlja kar na ulici. Zanj taka njegova razstava v Sarajevu je bila v Ulici kralja Petra in so bile slike obene na zidu poslopja neke banke. Vredno in pestre pokrajinske slike na sivem zidu so vzbujale zaslužen pozornost. Slikar se je poslužil tudi malega reklamnega trika, ko je oni dan med slikami razbesil listek z napisom, da odhaja iz Sarajeva in da je »samo še danes ekspressna razprodaja«.

Reklama je imela uspeh in je slikar ostal še nekaj dni v Sarajevu. Slikar Rendić je znan boem, živni tako, kakor so živeli umetniki pred vojno in ko njegova dela krasijo razna razkošna stanovanja in javne lokale, živoraj on v mali mansardi v Splitu. O svoji usodi pa govori vedro in

mirno. In vsakokrat naglašaj, da ima s svojimi slikami v Sarajevu še največ sreče.

— Verjeme mi, da imajo umetniki najtežje življenje. Moj oče je napravil osem spomenikov, umrl pa je brez saraje. Tudi meni ni usoda mila. Štirideset let že slikam in razstavljam, a ne zaslužim toliko, da bi lahko vsaj eno zimo brez skrbi preživel.

Nagla smrt

Ljubljana, 8. decembra. Davi se je pripetila na Miklošičevi cesti pred hotelom Unionom nezgoda, ki je terjala življenje 68letnega g. Franca Vrečarja, upokojenega nadzornika policijske straže iz Rožne doline.

Med občinstvom, ki se je zbralo k sprejemu dr. Stojadinovića in dr. Korošca na glavnem kolodvoru, je bil tudi Vrečar. Ko se je formalno spreved, se je pridružil ostalim in krenil z njimi po Masarykovi in Miklošičevi cesti proti Unionu. Ko se je spreved ustavil pred hotelom, pa je priletel na gospodu, ki je bil na zunaj sicer zmerom trdnega zdravlja, iznenada prišlo slabo. Med prisotnimi je bil tudi njegov sin Anton, ki je sam podnadzorni policijski agentov. Na njegovo naročilo so bili takoj poklicani mestni reševalci, ki so Franca Vrečarja naglo prepeljali v bolnišnico. A vse prizadevanje je bilo zaman. Dežurni zdravnik je ugotovil, da je za nastopila smrt, povzročena od srčne kapli.

Pokojni Franc Vrečar je bil v krogih starejših ljubljanskih družbe dobro znan in spoštovan. Po rodu je bil iz Celja, a kot mlad fant je prišel v Ljubljano in stopil v službo pri tedanji mestni policiji. Ko je policijo prevzela država, je ostal dalje pri redarstveni straži in dosegel čin nadzornika. Od skrbni vnemi in štednji je s svojo soprogo, s katero sta vzgojila tri sinove, poleg podnadzornika Antona še Lovžeta in Maksa, ustanovil na Cesti IV št. 12 v Rožni dolini ličen dom. Pred nekaj leti je stopil v pokoj.

Na željo rodbine so truplo prepeljali domov. Pokojnikovi duši blag spomin, njegovim vsojcem iskreno sožalje!

Nevaren ogenj

Ljubljana, 8. decembra. Okrog pol treh popoldne je bila mestna gasilska postaja telefonično obveščena, da je v Jeranovi ulici v trnovskem predmestju, v neposredni bližini stare konjušnice, izbruhnil požar. V Trnovu je takoj pohitela četa poklicnih gasilcev pod vodstvom podpoveljnika Ogrina z motorno brizgalno, njim pa se pozneje pridružil še član prostovoljne čete Ljubljana-me-sota. Ogenj je nastal v delavnici in skladišču tesarskega mojstra Poldeta Stelnerja. Gasilci so brž napeljali dve cevi in jeli sipati močne curke vode in požar, ki je takoj dobil silen razmah, saj sta bila delavnica in skladišče polna lesa in drugega vnetljivega materiala. Zgorel je tudi velik kup orodja.

Celotna škoda utegne znesti kakih 30.000 din lastnik pa je bil zavarovan samo za 25.000. Kako je ogenj nastal, se doslej še ni dalo ugotoviti. Ni izključeno, da ga je po nerodnosti zanetil nekdo, ki je na skrivnem zahajal spat na podstrežje.

Naše gledališče

D R A M A
Petek, 9. Zaprt. (Gostovanje v Celju in Ptuj).

Sobota 10. decembra: Potopljeni svet. Red A.

Nedelja 11. decembra ob 20. uri: Trideset sekund ljubezni. Izven. Znižane cene.

Drevi bo drama zaprta, ker je dvoje dramskih gostovanj našega ansambla, in sicer bodo igrali v celjskem Mestnem gledališču »Brezov gaje«, v Ptujju pa »Potopljeni svet«.

Abonentni reda A bodo imeli za svoj abonma v soboto 10. t. m. v dramo predstavljajoč »Potopljene svet«. Delo je napisal slovenski dramatik dr. Stanko Cajnkarn in spada med najboljša dela najnovejše domače literature.

V nedeljo 11. t. m. se bo ponovila v dramo ob 20. izvrstna italijanska komedija »30 sekund ljubezni« po znanih dramskih cenah. Popolne ostane drama zaprta.

O P E R A
Petek, 9. ob 15. Poljub. Dijaška predstava. Globoko znižane cene.

Sobota 10. decembra: Roky. Izven. Znižane cene.

Nedelja 11. decembra ob 20. uri: Prodana nevesta. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek 12. decembra: Zaprt.

Ob 15. bo v operi Smetanova opera »Poljub« kot dijaška predstava po globoko znižanih cenah od 16 din navzdol. Zasedba glavnih vlog: Hejbalova, Ribčeva, Španova, Banovec, Janko, Zupan, Lupša in Sanci. Dirigent Zebre, režiser Zupan. Delo ima vse vrline Smetanove glasbe ter je izredno melodično.

Izvrstna športna opereta »Roky« ne bo pela prvič po znižanih cenah v soboto 10. t. m. Snov je zajeta iz življenja nogometašev, ljubljansko moštvo premaga angleško v Londonu in nato ponovno v Ljubljani. Dejanje je izredno razgibano, živahno, glasba sodobna. V glavnih vlogah: Barbičeva, Poličeva ter gg. Sanci, Peček, Lipah, Planecki in Golovin. Dirigent Zebre, režiser Golovin. Opozarjamo na znižane cene.

Gostovanje gospe Vilme Nožnič iz Zagreba se je moralo odložiti, ker je umetnica zbolela.

Italijanski tenorist Christy Solari, ki bo v letošnji sezoni večkrat gostoval v naši operi, je okvalen in bo še ta mesec odšel nekaj predstav v Ljubljani.

Cajkovski »Jolanta«. Puccini: »Gianni Schicchi«. Ti dve zanimivi operni deli sta prišli priložno sredo v repertoar naše opere. Jolanta je delo Cajkovskega, ki je pri nas docela nepoznano. Dejanje je lepe, globoko občutene lirске vsebine, prav tako je tudi glasba lirčna značaja in znano je, da je Cajkovski baš kot lirik nedosežen. Naslovno vlogo bo pela gđica Vidaličeva, njenega očeta kralja Reneeja ravatelj Betetto. V ostalih vlogah: gđ. Hejbalova, ga. Poličeva in ga. Španova ter gg. Franci, Janko, Dolničar in Josip Rus. Poleg Jolante se izvaja znana Puccinijeva enodejanka Gianni Schicchi z g. Jankom v naslovni vlogi. Obe deli sta naštdrala kapelnik Neffart in režiser Zupan. Premiera bo v sredo, dne 14. t. m. za premijerski abonma.

Domače vesti

Organizacija vremenske poročevalske službe. Na pobudo Zveze za tujski promet se je v turek večer vršila v sejni dvorani Zbornice za TOI v Ljubljani anketa o organizaciji vremenske poročevalske službe v zimski sezoni. Predsedoval je direktor Putnika dr. Žižek, zastopani pa so bili banka uprava, železniška in poštna direkcija. Jugoslovanska zimsko-sportna zveza, SPD in meteorološki zavod Razprava je pokazala, da je bilo obdobje poročevalske službe, kakor je bila urejena lani, povsem zadovoljno, zato se bo treba tudi v bodoče držati dosedanjih smernic. V novi sezoni bodo za točnost vremenskih poročil jamčili ljubljanska in mariborska Zveza za tujski promet. Jugoslovanska zimsko-sportna zveza in SPD. Poročevalska služba bo letos še izpopolnjena, ker bosta sodelovali tudi železniška in poštna uprava. Zveza za tujski promet je dobila zagotovilo, da zagreboško časopisje poslej ne bo več objavljalo zasebnih vremenskih informacij, temveč samo poročila poklicnih tujsko-prometnih organizacij. Uradna poročila bodo prinašali tudi listi v Novem Sadu, Osijeku in na Sušaku. Poročila o snežnih razmerah se bodo začela objavljati 21. t. m., tako da se bodo smučarji za božične praznike že mogli zanesljivo orientirati.

Bodoče matere morajo skrbeti, da se izognejo vsaki lenivosti prebivali, posebno zapeki z uporabo naravnega »Franz-Josefove« grenčice. — »Franz-Josefova« voda se lahko pije in deluje v kratkem času brez neprijetnih pojavov.

Dvajsetletnica naše države nam daje priložnost, da pogledamo, kako se je razvijala srednja šola v zadnjih dvajsetih letih med Slovenci. V Avstriji je bilo na slovenskem ozemlju 27 državnih, samoupravnih in privatnih gimnazij in realk. Od teh je bilo 14 popolnoma nemških, 7 utrakvističnih (vštetih sta tu nižji gimnaziji v Celju in Mariboru) 3 italijanske (mestne v Trstu) in 3 slovenske (mestni licej v Ljubljani, škofjska gimnazija v št. Vidu in dr. nižja gimnazija v Gorici). Vpeljava slov. učnega jezika se je sicer že pričela v 80 letih, toda do leta 1914. se ni bilo niti enega popolnega državnega zavoda s slovenskim učnim jezikom. Tudi srednje šole so germanizirale slovenske otroke, in to celo gimnazije in realko na Kranjskem, Koroskem in Primorskem. Letna izvestja otrok vpisane v nemških razredih, kjer so jih polagoma pomemili. Pomemčeval jih je nemški duh, ki ga širili nemški profesorji. In teh je bilo skoraj 46%.

Narodna čitalnica v Ljubljani bo imela v petek, dne 16. decembra 1938 ob 20. uri v posebni sobi gostilne Lovšin v Gradišču št. 13. svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom, na katerega se članstvo najvišjeje vabi.

Romanje naših muslimanov v Mekko. Društvo »Putnik« bo tudi letos organiziralo potovanja muslimanskih romarjev v Mekko in Medino. Sarajevski urad »Putnik« je izpremenil dosedanj program romarjenja in bodo romarji odpotovali iz Sarajeva že 30. t. m. in ne 7. januarja, kakor je bilo prvotno določeno. Do te izpremembe je prišlo po želji samih romarjev, ki bi radi dalje časa ostali v Egiptu. »Putnik« je na merodajnih mestih tudi prosil, da bi bili udeleženci romanja deležni nekaterih olajšav v denarnem prometu.

JEAN LACROIX govori v soboto 10. decembra ob 18.30 v Knjižarni Akademski založbe, Šelenburgova 4, dvorišče, o pamfletu v povojnem francoskem slovstvu. — Vstop prost.

Kupujte Ciril Metodove razglednice! **Honorarni spisi bivših analifetov.** V zvezi z širokopotezno akcijo hrvatskih prosvetnih organizacij za pobiranje nepismenosti je bil že lani sprejet sklep, naj se uvede pri Matici Hrvatski natečaj za zbiranje originalnih prispevkov od bivših analifetov, ki so se v tečajih kluba ABC in drugih organizacij naučili čitati in pisati. Dostojal je dobila Matica Hrvatska že veliko število vsakovrstnih prispevkov od bivših analifetov in odbrala je 57 prispevkov, katere je nagradila s knjigami in skupni vrednosti okrog 5.200 din. Nekaj prispevkov bo Matica Hrvatska tudi objavila.

Danes nepreklicno zadnjikrat! Ne zamudite! **HANSI KNOTECK in PAUL RICHTER** v velikem ljubeznem in planinskem filmu **ŠUMSKI AKORDI**

Umrl je nestor jugoslovenskih psihiatrov. V starosti 85 let je umrl v Zagrebu dr. Ivo Žirović, ki je bil nestor naših psihiatrov ter prvi in edini član združenja jugoslovenskih psihiatrov. Pred smrtjo je izrazil željo, naj ga pokopljejo v Vrapču, kjer je bil dolga leta ravnatelj zavoda za umobolne bolnike. Željo so mu izpolnili in tako je zaslužni mož in znanstvenik našel svoj pokoj med mnogimi svojimi nekdanjimi bolniki, katerim je požrtvovalno lajšal trpljenje. Pred 60 leti se pri nas ni bilo zdravnikov, ki bi se bili specialno bavili s psihiatrijo. Dr. Žirović je bil okrogli zdravnik okrožne oblasti v Ogulinu, in ves se je posvetil važni stroki medicine, da se oblastva, v prvi vrsti pa sodišča, ne bi morala vedno obračati na strokovnjake v Budimpešti. Graditev zavoda za umobolne je bila sklenjena v hrvatskem saboru leta 1877. In dve leti pozneje je dr. Žirović nastopil službo v zavodu v Stenjeju. Tam je služboval 20 let, potem pa je prevzel vodstvo novega zavoda v Vrapču. Dr. Žirović je bil doma iz Križančja v zlatarskem okraju.

ZA OBLEKE, BLUZE Kroji, vzorci, brezplačno **TONI JAGER** Kongresni trg 1, Ljubljana

Umrl je najstarejši Slavonec. V veliki slavonki vasi Kutjevu je umrl najstarejši prebivalec Slavonije, mizarški obrtnik Viktor Potokčki, ki je bil star 105 let. Doma je bil iz Radoboja v Hrvatskem Zagorju, a je prišel s svojimi starši že okrog leta 1840. v Slavonijo. Dvakrat je bil ožen, a ni imel otrok. Tudi njegov oče je doživel visoko starost. Umrl je v svojem 107 letu. Pokojni Viktor Potokčki se je še dobro spominjal na ono dobo, ko je bila Slavonija polna velikih hrastovih gozdov.

Za dovršitev poslojpa Oceanografskega instituta v Splitu so bila odobrena potrebna denarna sredstva, ki znašajo nad 1.800.000 din. Načrti so zdaj v tehničnem odobrenju banske uprave. Denarna sredstva so bila nakazana tudi za rekonstrukcijo Dioklecijanove palače.

Eau de Cologne, originalni francoski kot Chanel, d'Orsay, Soir de Paris, Coty, angleški Havendel Yardley itd. je gotovo zelo primerno darilo. — Izberite v parfumeriji »NADA«, Ljubljana, Franciskanska ulica.

Dvajset let je že župan. Občani vasi Sretkova v gostivarski okolici so po lastni iniciativi lepo počastili svojega zašluznega župana Simo Apostoličeviča. Mož se ni niti spomnil, da ima za seboj lep jubilej — 20-letnico županovanja. Občani so prišli ponj na dom ter ga odvedli v gostiljo, pri kateri se je zbralo mnogo prebivalstva. Jubilej tega župana je še bolj redek zaradi tega, kar Apostoličevič pri nobenih občinskih volitvah ni imel protikandidata in ker je bil vsakokrat soglasno izvoljen.

OVEN milo **Ponos Slovenk** je čisto in duhtečo perilo Perite z »OVEN« terpenini novim milom in zadovoljni boste! Domače izdelke!

Najstarejši bosanski lovec je 85-letni starić Ibro Čulan, ki živi v okolici Zenice. Pred dnevi, ko je praznoval svoj rojstni dan, so ga počastili bosanski lovci z diplomom. Starec je še danes tako dober strelec, da pogodi letočo ptico. Ibro se še dobro spominja na prve lovske karte, ki jih je izdala avstrijska okupacija v Bosni, in na ves razvoj lovskega sporta. Nekdaj je bil premožen posestnik, na stara leta pa živi v zelo skromnih razmerah, a si še vedno pripravi toliko denarja, da lahko plača vse pristojbine in da še ostane v krogu zelene bratovščine.

Čudne tatvine iz blagajne železniške postaje. V Balincu pri Belovarju je šef železniške postaje ugotovil, da mu neznan tat krade denar iz postaje blagajne, čeprav je blagajna vedno zaprta in ima šef ključke v svojem žepu. Tudi ključavnica ni bila nikdar poškodovana. Načelnik postaje je primanjkljaje že trikrat ugotovil ter jih pokrtil z lastnim denarjem. Zdaj vodi preiskavo o zagonetnih tatvinah orožniki.

Danes nepreklicno zadnjikrat! Ne zamudite! **HANSI KNOTECK in PAUL RICHTER** v velikem ljubeznem in planinskem filmu **ŠUMSKI AKORDI**

Več telefonskih zvez in drugih naprav v prid tujskemu prometu!

Radovljica, 5. decembra V nastopu zimske dobe imamo najugodnejšo priložnost pregledati preteklo sezono tujskega prometa. Marsikak nedostatek, ki smo ga med letom preželi, nam postane očiten. Vsako leto si pridobimo tudi polno novih izkušenj. Večkrat nas tujski sami opozore na stvari, ki jih mi sami ne vidimo, so pa zelo važne, če hočemo napredovati v turizmu. Tujski si kaj radi poiščejo tihe, mirne kotičke, nekoliko oddaljene od splošnega poletnega turističnega vrvenja. In prav ti so odkrili že marsikak lep kotiček naše zemlje, ki je bil prikriti samemu očem. Za take kraje, ki jih je še vse polno na Gorenjskem, pa je neobhodno potrebno, da dobe zvezo s tujskoprometnimi središči, z mesti in železniškimi postajami.

Poleg dobrih cestnih zvez, ki jih najbolj pogrešajo tihe planinske doline, je potrebna poštna in telefonska zveza. A te zveze so danes res obupne! Če pišete iz nekega ali Savske doline odstranjenega vasi ali trga v Ljubljano, bo dospelno pismo, če bo tudi ekspresno odposlano, v najboljšem primeru prihodnje popoldne, navadno pa šele čez dva dni. Pismo, ki je bilo oddano v teku prejšnjega tedna na vaško pošto, odnese pismošojna prihodnje jutro, malo pred 7. uro na postajo. S postaje roma pisemce najprej z vlakom proti Jesenicam. Na vožnji ga poštni uradnik uvrsti med pošto za Ljubljano. Z drugim vlakom, počasi, po

ovinkih, pride pisemce do ljube, bele Ljubljane. Take so naše sedanje poštne zveze. Prav tako pa je tudi s pošto, ki prihaja k nam. Ekspresno pismo z Dunaja v gorenjsko vas, kjer je pošta, je potrebovalo tri dni.

Prav posebno pa pogrešamo telefonsko zvezo. Kjer ni večjih trgovcev ali industrije, tudi ni telefona. Telefon je bil napeljan le tja, kjer so si ga po večini sami nabavili, odnosno prevzeli glavne stroške za napeljavo. Ker pa v mnogih vaseh, ki imajo vse pogoje za tujski promet, ni bogatih ljudi, ki bi si lahko nabavili govornice, ostane seveda tudi pošta brez telefona, čeprav v dotično vas prihaja veliko ljudi, ki bi večkrat nujno potrebovali telefonsko zvezo.

Kjer so neugodne poštne zveze in ni telefona, seveda turisti nečjejo deli časa ostati v takih krajih. Za vzrok navajajo, da ni zdravstva in ga ni mogoče poklicati iz mesta ali bližnjega turističnega središča. Večkrat bi radi izletniki naročili v kaki gostilni kobilico ali večerjo. V vaških gostilnah navadno niso pripravljeni in tako traja precej dolgo, predno se kaj dobi. Zaradi nezanesljivega vremena ali kakakega drugega vzroka se mora izlet hitro izvršiti in ni časa, da bi pisali. Telefonske zveze pa ni. Ne preostane nič drugega, kakor privediti izlet v drug kraj, kjer so dane ugodnejše prilike.

Snež na Velebitu in v Banjah. V banjaški okolici močno sneži in je po hribih že kakih 12 cm snega. Mnogi pastirji so odvedli svoje črede v dolino. Na Velebitu je padel prvi letošnji sneg. Pod snegom je tudi Mosor ter planine proti bosanski meji. Sneg so dobili tudi okrog Zrmanje in Liki.

Iz Ljubljane

Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana priredi predavanje o sodobnih postopkih pri varjenju železniških tračnic, ki bo v novi društveni predavalnici na Kongresnem trgu 1/II (poslopje Kazine). Predaval bo g. ing. Leo Knez iz Ruš. Sklopišče slike. Vabimo kline in vse, ki se zanimajo.

Društvo slovenskih književnikov bo v nedeljo 11. t. m. ob 11. dopoldne položilo venec na grob Ivana Cankarja pri Sv. Križu za 20. obletnico njegove smrti.

Nezgodba kurjača Antona Korošca. Med drugimi ranjenici so večerjaj pripeljal na kirurški oddelk tudi železniškega kurjača Antona Korošca, stanujočega na Ježici in zaposlenega v kurilnici na glavnem kolodvoru. V službi se je spotaknil ob tračnico in je tako nerodno padel čez tir, da je dobil precej hude poškodbe.

Smrtna nesreča kolezarja. V sredo ponoči so na kirurški oddelk pripeljali delavca Janeza Robleka iz Zgornje Bratke pri Cerkljah na Gorenjskem. Ko se je zvečer na kolesu vračal z dela proti domu, je na cesti tako nerodno padel, da je s hudimi notranjimi in zunanji poškodbami obležal nezvesten. Kmalu po prevozu v bolnico je Roblek podlegel ranam.

Iz Celja

Člani Vodnikove družbe naj dvigneje Vodnikove knjige čimprej v podružnici »Jutra« v Kocenovi ulici. Tam dobijo knjige tudi člani, ki se na novo prijavijo.

Gostovanje ljubljanske drame. Celjane opozarjamo, da gostuje dr. 20. v celjskem mestnem gledališču ljubljanska drama. Upriporila bo angleško detektivsko dramo »Brezov gaj« v režiji g. režiserja Krefta. V glavnih vlogah bodo nastopili: gospe Polonca Juvanova, Nablocka, Anka Levarjeva in gg. Levar, Daneš, Potokar in Sever.

Ljubljanska drama bo vprizorila drevi ob osmih v celjskem gledališču angleško komedijo »Brezov gaj«. Predstava je za abonma. Neabonent si dobi vstopnice v prodaji v knjižarni Slomskove tiskovne zadruge.

Mrakova tragedija »Grohara« bo vprizorila Mrakova gledališka skupina v četrtke 15. t. m. v celjskem gledališču kot krstno predstavo. Igra je režiral avtor sam, ki igra tudi naslovno in še eno nasilno vlogo. Po lanskim uspehi krstni vprizoritvi Mrakovega »Čajkovskega« v Celju vlada tudi za njegovo najgostejše delo zelo živahno zanimanje. Prodajo vstopnic je prevzela iz prijaznosti ga. Toševa v Celju, stara gimnazija.

Mraz je pritisnil v sredo zvečer tudi v celjski kotlini. Že ponoči in večerj ves dan je bila zemlja pobeljena od snega.

Iz Maribora

Torišče plemenitih, rodoljubnih sre je mariborska Ciril Metodova družba. Leto za leto zbraja z vztrajno marljivostjo darila v blagu in denarju za božično revni obmejni deci. Večraj je bila v pomoči šoli v Razlagovi ulici otvorjena razstava nabranega blaga namenjenega za božično revnim učencem in učenkam okoli 50 obmejnih šol. Na razstavi si lahko videl natrpano dvorano z naraščajočim blagom perilom, čevlji, rokavicami, nahrbtniki, volnenimi šemperji, oblekami šolskih potrebščinami itd. Vse to predstavljata vrednost okoli 50.000 dinarjev. Ta razstava je znova potrdila uspešno prizadevanje vrlih mariborskih Cirilmetodarijev in Cirilmetodarij pa tudi dobrohotno razumevanje Maribora saj je sam Maribor dal približno polovico prispevkov. Marljivo so pletle in šivale učence obeh dekliških meščanskih šol. Vene II. dekliške osnovne šole in samostanske meščanske šole da so lahko pripravile božično veselje siromašnim šolskim deč in dečkam. Mariborski rotarji pa bodo izdali obdarovali šolarje v Lokavcu in na Kapli. Te dni bodo vrle Cirilmetodarije spravile nabrano, oziroma kupljeno blago v zaboje ter jih odpremele v najbolj eksponirane postojanke ob naši meji. Čast in hvala vnetim organizatorjem letošnje uspešne nabirne akcije, ki kaže, da je v nas še vedno navzile težkim gospodarskim prilikam mnogo smela za pomoč revnemu obmejnemu prebivalstvu.

Matična vest. Mesto dirigenta pri Glasbeni matici, ki je po odhodu ravnatelja prof. M. Kozine bilo nezasedeno, je prevzel sedaj g. Milan Perot, izborni dirigent Učiteljskega pevskega društva »Adamič«.

V Ljudski univerzi bo predaval drevi o gospodarskem in kulturnem razvoju Maribora po prevratu prof. F. Baš.

So pa še druge važne okoliščine, ki nujno zahtevajo, da se pri nas posveti večja pozornost dobrih telefonskim zvezam. Važno vlogo ima telefon pri neizogibnih. Vzemimo, da nastane v kaki vasi ogenj. Domačini so v takih primerih prestrašeni in večkrat traja precej dolgo, predno se vsi gasilci na delu. Večkrat se je že zgodilo, da so gasilci iz sosednjega kraja pri gasilih kakor prestrašeni domačini, ki so se bali za svoje imetje. Rado se zgodi, da ni vse v redu pri brigadni. V veliki zmedenosti ne morejo spraviti v red niti ročnih brizgaln, kaj šele motorke, ki so izredno važne za naše gasilstvo. Če je pa v kraju, kjer je pričelo goreti, telefon, ni treba drugega, kakor da poštni uslužbenec ali uslužbenka hitro telefonira v bližnje večje središče, kjer so močnejše in bolj opremljene gasilske čete. Ne traja dolgo, pa že pridre gasilci z motorno brizgalno, ki je navadno montirana na avtomobilu, na kraj nesreče, v največ primerih že prej, preden pričnejo prestrašeni domačini z resnim delom.

V zvezi z razširjenjem telefonskega omrežja pa bi bila gotovo umestna sprememba v skupni pomoči pri raznih neizogibnih, posebno pri požarih in povodnjah. Važno je, da ima vsaka vas dobro opremljeno gasilsko četo. Nikakor pa ne moremo zahtevati, da bi imela vsaka vas tudi moderno motorno brizgalno. Če jo pa tudi ima, je ne more tako uspešno uporabljati, kakor gasilci iz mesta. Motorna brizgalna potrebuje vsaj dva popolnoma izvežbana mehanika, ki poznata ustroj take brizgalne do najmanjše potankosti. V primeru, da prvega mehanika ni doma ali je bolan, mo-

a — Otvoritev slikarske razstave. Večraj v četrtke dopoldne ob 11. je bila v beli dvorani Sokolskega doma svečana otvoritev umetniške razstave mariborskih likovnih umetnikov, slikarjev Karla Jiraka, Maska Kavčiča, Ivana Kosa, Zorana Mušiča ter kiparja Franja Ravnikarja. Otvoritveno besedo je spregovoril predsednik mariborske »Brazde« novinar R. Rehar, ki je v svojih izjavah poudarjal potrebo posebne primerne dvorane, ki jo Maribor za slikarske razstave in slične umetniške prireditve nujno potrebuje. Dejal je, da bosta Umetniški klub v Mariboru ter »Brazda« storila vse, kar je v njihovi moči, da dobi Maribor primerno dvorano, ki bi odgovarjala zahtevam in potrebam takšnih razstav. Po otvoritvi so si številni odlični gostje, med katerimi so bili tudi predstavniki oblasti, z zanimanjem ogledali razstavljene umotvore. Karel Jirak razstavlja 11 slik, Maks Kavčič 10, Ivan Kos 12, Zoran Mušič 11, Fran Ravnikar pa 5 del. Posebnost najnovejših razstav je zbranje, ki bo ob zaključku razstave, ki traja do 24. decembra in ki bo odprta vsak dan od 9. do 19. Obiskovalci razstave dobijo numerirane vstopnice za to zbranje. Med izvežbance bo razdeljenih več slik v skupni vrednosti okoli 10.000 dinarjev.

a — Poravnalne zadeve. Med trgovko Ano Hobacher v Mariboru. Aleksandrova 13, in njenimi upniki je bila pri okrožnem sodišču sklenjena prisilna poravnava, ki jo je okrožno sodišče v Mariboru potrdilo. Prav tako je potrjena tudi prisilna poravnava med trgovcem z mešanim blagom v Mariboru Mirkom Faričem, Betnavska 31, ter njegovimi upniki.

a — Kriminal. Na tukajšnjem glavnem kolodvoru je izginil medicarju Pavlu Horvatu, ki je oškodovan za 1000 dinarjev,

Salvomalt je za otroke močna hrana z mnogo vitamina

kovčeg, v katerem so bili nekateri predmeti, ki jih je kupil v Nemčiji. — Onstran meje je ukradel 27letni Alojzij Oder nelič posestnosti tri ure in druge predmete ter pobegnil z njimi na našo stran. Mežljišči orožniki pa so ga aretirali in izročili sodišču. — Učenka Anica Vemenskik iz Smetanove ulice 54 je našla na ulici zlat prstan, ki ga lastnik lahko dobi na policiji. — Upokoženemu pismošojni Jerneju Völleju iz Delavske ulice so odnesli iz stanovanja srebrno uro in druge predmete v vrednosti okoli 500 dinarjev.

a — V zadevi ravnjanjske ponarejevalske afe. o čemer smo izbrpno poročali v večrajših številkih, so večraj na policiji zasliševali aretirane Mohorja Vabiča, ki je priznal krivdo. Izpovedal je, da je kupil papir v knjižarni Cirilove tiskarne, 300 bankovcev je bilo prav dobro izdelanih na obeh straneh, ostali pa samo na eno stran. Z razpečevanjem se ni pričel.

KULTURNI PREGLED

Abrahamova opereta »Roxy« v ljubljanskem gledališču

Ob koncu novembra se je prvič pojavila tudi v Ljubljani opereta »Roxy«, ki je doživela svojo krstno predstavo šele lani na Dunaju. Skladatelj Abraham, znani glasbeni avtor »Plesa v Savoj« in »Havajske rože«, jo imenuje vaudeville-opereto, torej nekako revialno burko s kupleti in plesnimi vložki, kar v resnici je. Na drugih operetnih odrh, ki jih poseka izredno le taka publika, ki si želi kabaretno zabavo in sodobnega plesnega ritma, je »Roxy« kakor pričajo že neštene dunajske vprizoritve, na moč uspešna. Na našem domačem odru pa le težko pogrešamo toplega speva in utemeljenega dramatičnega razpeta, ker ves okoliš s sceno in igralci vred pri najboljši volji in hvalevrednem naporu vseh sodelujočih ne more gledalca dovolj pritegniti in slepit ob plehkostih. Abraham ima žilico za slager. Na razmeroma preprost način mu uspe živahen ritem in prikupna, tipično slagerska melodika, ki ju zavije v svetli zvok pretežno iz trobil, saxofonov in tolkal sestavljenega orkestra. Dirigent g. Zebra ima vidno veselje tudi do te vrste glasbe in se je pošteno založil za njen uspeh. Žal je malo glasbe v tej opereti in še ta le spaja posamezne epizode kot ples ali kuplet. Edini mehkejši napev, zaljubljeni duet med Roxi (gd. Barbičeva) in Jurjem (g. Sancin) je izgubil na učinkovitosti, ker se glasova obeh prav nič prijetno ne združita.

Snov sama je povsem nepoetična, ali boljše: namenoma noče biti poetična. Domače nogometno moštvo se na svojem gostovanju v Angliji seznanja z mlado, brhko Angležinjo Roxi, ki z njim zbeži v Ljubljano, da se na ta način znebi bedastega, starega ženina. Da se privpravi vestno in solidno na revanžo, se moštvo poda na samotno gradnjo na Dolenjsko. Toda glej ga spaka! Zopet se pojavi ženska nevarnost v obliki dekliškega pensionata, ki se tu nastani čez počitnice. Revanža pa kljub temu uspe in tako happy-end združuje ne le dva, niti štiri, temveč kar dvanajst srečnih parov z Roxynim očetom Cheswickom (g. Lipah) vred, ki se ga je — Cheswick je trd škot — oklenila praktična in varčna ravnateljica dekliškega pensionata. (ga. Poličeva). Libretist Grünwald je hotel torej za vsako ceno pritegniti občinstvo, kar mu je gotovo do neke mere uspelo.

Režijo in koreografijo je oskrbel g. Golovin, ki je moral razgibati celo nogometno moštvo in brzati razposajeni penzio-

nat ter aranžirati kopico plesov. Inscenator g. Franz je poskrbel za ogromen stadion, idiličen gradnjo in udoben moderen spalni vagon. G. Lipah je svoje operetno gostovanje opravičil v dovipnem kupletu, medtem ko je ga. Poličeva v splošen smeh in zabavo poslušalcev izvrstno lomila rusko slovensčino. Sodelovali so izdatno skoro vsi člani zbora in baleta. Nekaj solo-plesov in apartnih kostumih je zelo prav posebno odobravanje.

R A D I O

Petek 9. decembra
Ljubljana 11: Solska ura: December doma in v prirodi, dialog (g. M. Zor). — 12: Po naših tratah in gredicah (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Ob 100letnici Elizete (Radijski orkester). — 14: Napovedi. — 18: Zenska ura: ženina življenjska bližina (Anica Lebarjeva). — 18.20: Razigrani zvoki (plošče). — 18.40: Francosčina (dr. S. Lehen). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: O izseljenih (g. Jože Premrov). — 20: Prenos koncertnega večera zagrebske radijske postaje. — 22: Napovedi, poročila.

Poi stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

DANES PREMIERA velikega češkega filma po duhoviti sodobni komediji **NA LEDENI PLOŠČI** Wiljama Werner-ja Poleg drugih priznanih čeških igralcev nastopajo tudi Lida Baarova, Fr. Smolik in znani bivši član ljubljanske drame Zvonimir Rogoz. Predstave ob 16., 19. in 21. uri! KINO UNION, tel. 22-21

vodnji v Kropi. Ko sosedni Kamnogoričani še vedeli niso, kaj strašnega dela voda v Kropi, je na telefonski poziv iz Kroe že drvel skozi Kamno gorico avtomobil z radovljiškimi gasilci.

Ker so pri vseh neizogibnih vedno prizadele zavarovalnice, bi bilo gotovo v največjem njihovem interesu, da podprejo to zadevo in sicer glede razširjenja telefonskega omrežja in vzpostavitve vsaj napol poklicnih gasilskih čet v večjih središčih. V prvi vrsti pa bi bila dolžnost tujskoprometnih zvez, banovine in države, da posvetijo večjo pozornost pošti in telefonu na deželi, da se vsaj nekoliko približamo temu, kar že davno imajo po vsem civiliziranem svetu.

— s.

Ne zna računati
Verižnikov imajo vilo v letovišču in gospa Verižnica rada vabi k sebi goste. Večraj je bil pri njej na obisku slavni krotilec levov Grdogled, ki je lovil za cirкус slone in tigre v srednji in zadnji Indiji. Povedal ji je marsikaj zanimivega, med drugim tudi to, da ima korejski cesar Gec-biz-ti dve sto pet otrok. Tedaj se je gospa Verižnica zgrozila: »Jej, jej, uboga žena«

Nerodno
Ptici ti bodo spet vse same pojedli. Zakaj ne postaviš na njivo strašila? — Zena: »Saj sem zmerom sama na njivi.«
Mali oglas
Tone vrni se! Klavir je prodan. Angela.

Nova češkoslovaška vlada

V Pragi je sestavil Rudolf Beran novo čsl. vlado, prvo pod novim prezidentom druge republike dr. Hacho. Prezident države in predsednik vlade sta na sliki v sredi

Živali na potovanjih

Slon je velik sladokusec...

V Kongu pri Uranda-Urandu in v ozemlju Kipuja so osnovali veliko zaščitno ozemlje, da bi pred vsem antilope in druge redke živali rešili popolnega poglana. Prvotno so se zaščitne živali tu dobro razvijale in množile. Še l. 1934. so bile tu velike črede slonov in antilop, ki so potovale po obsežnem ozemlju, ne da bi se bale človeka.

Toda v zadnjem času se je začelo čudno nazadovanje. Živalstva je čedalje manj, med tem ko je rastlinstva čedalje več. Nadzoranci, ki so odšli v zaščitno ozemlje, da ugotovijo vzroke tega nazadovanja, so na vsem potovanju opazili samo enega slona, le tu pa tam kakšnega povodnega konja in le malo antilop. Ko so pa nadaljevali svojo pot proti Ugandi, so tam odkrili preobilo živali, ki so jih bili pred nekoliko leti opazovali v zaščitnem ozemlju ob Kongu.

Ljudi je sedaj seveda zanimalo zvedeti, zakaj je prišlo do te spremembe. Vzrok je malo neprilakovan. Ko so osnovali zaščitni park, so domačinom in naseljencem

strogo prepovedali zažigati velike stope, kakor so to delali prej, da bi mogli živali hitreje spraviti skupaj in pred puško. Ob lasti so zato mislili, da bodo napravile dobro delo, če bodo to zažiganje prepovedale. Uspeh pa je bil popolnoma nasproten.

Trava širnih ravnin se je sušila. Polegala je na tla in stvorila debelo, trdo odejo, skoz katero ni moglo prodreti mlado rastlinje. Pojedine živali pa dajejo mlademu rastlinju prednost. Če ga antilopa ne najde, odide pač drugam. Bilo je torej na- pačno, da so takrat prepovedali zažiganje step. Napačno je bilo, vsaj kar se tiče antilop. Kar se pa tiče slonov, je o teh znano, da so sladokusec in da jim ne zadostuje samo listje, ki ga pobirajo z dreves. Zvedeti so morali, da so v Ugandi širna žitna polja in žito imajo sloni od časa do časa radi, zato so odromali tja.

Tragedija divjega lovca

V bližini Znojma je kmet in lovec Johann Kulb odšel v svoj lovski revir, da bi pogledal za fazani. Ko je čakal v skrivališču, je zagledal nenadno nekega Jožefa Rozmahela, ki je živel s svojo družino na drugi strani nove meje, na češkoslovaškem, in je med tamkajšnjim prebivalstvom veljal za hudega divjega lovca, ki je imel tudi že precej posla z oblastmi.

Tudi Rozmahel je zagledal Kulba in je takoj navallil nanj. Zločljivo puško, ki jo je bil pravkar imel v roki, pa je potisnil pod plašč. Moža sta se spoprijela in med rvanjem je nenadno počil strel. Rozmahel se je zadet od naboja šiber zgrudil na tla in kmalu potem je umrl. Preiskava je ugotovila, da ga je bila ubila lastna puška, ki jo je imel pod plaščem.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Ponarejena Venera

„Odlična umetnina iz starega veka“

Mark Twain pripoveduje o nekem kiparju, ki ni mogel najti kupcev za svoja dela. Tedaj jih je razbil in je kose pokazal nekemu znanstveniku, ki jih je spoznal za dragocene drobce antičnih kiparskih del. Mnogočica se je trgala za te kose in iz sestradanega umetnika je postal brezskrben človek, in sicer rentnik.

To ni nobena bajka, temveč gola resnica in nje junak se imenuje François Cremonese ter živi v Villarsu pri St. Etienneu. Mož se je preživljal slabo s tem, da je od časa do časa napravil nagrobnik za kakšnega pokojnega premožnega barona iz teh krajev. Nagrobniki so se videli vsem vedno lepi, toda plačevali so jih slabo. Kar je izdelal drugih umetnin, ni šlo v denar.

Nekega dne pa je Cremonese prejel majhno dediščino in tedaj je sklenil, da napravi takšnemu pasjemu življenju konec. Kupil si je za podedovani denar kvader najlepšega mramorja in iz njega je napravil na skrivaj Venero v klasičnem slogu. Ko jo je dokončal, ji je odbil kose rok, nog in nosa ter jo je zakopal v temni zimski noči predlanskega leta v njivo kmetu Gonona iz St. Justa-sur-Loire pri Villarsu.

Spomladi je kmet oral in plug je zadel ob trd predmet. Ostanek lepega kipa so prili na dan. Kmet si je mislil, da so v njegovi njeni še druge takšne dragocenosti, nemara dražje od samega premoga, pa je sklical najbolj znane strokovnjake iz okolice, ki so brez oklevanja proglasili Venero iz St. Justa za odlično umetnino starega veka. Nekateri so govorili celo o Fidiji kot ustvaritelju tega kipa.

Med tem ko je podjetni kmetovalec to klasično delo v svojem sklednju razkazoval proti vstopnini 3 frankov za osebo, za voljake do narednika in otroke pa za polovico vstopnino, je okoližno oblastvo dovolilo kredit 500 frankov za nadaljnjo izkopavanje. Ta denar so porabili brez haska. Končno je prišel iz Pariza celo tajnik državnega odbora za olepšavo mest in je odločil, da spada brezosa Venera pod zakon o zaščiti spomenikov. Komaj pa je ta odlok pred kratkim izšel v uradnem listu republike, je nastopil Cremonese in se proglasil za očeta ta Venera. Povedal je tudi, da si je to potegavščino izmislil za to, da bi se maščeval za svoje brezuspešne napore, da bi si s pošteno umetnostjo zaslužil priznanje.

Seveda je tej izjavi sledil hud mečev v krogih strokovnjakov in da bi se vsaj začasno rešili blamaže ter pridobili nekaj ča-

sa, dokler se stvar ne pozabi, se vedejo tako, kakor da dvomi o kipi jeve navedbe. Od zasebnih in uradnih strokovnjakov res ni mogoče zahtevati, da bi doslej neznanega kiparja iz Villarsa priznali brez nadaljnega za ustvaritelja kipa, na katerem so bili ugotovili »nedvomne« znake goromanske ali pa celo periklejske dobe...

Kip ponarejene Venera

ANEKDOTA

Neka plemenita dama je vprašala nekega nadškofa v Mogunciji, ali je lepoticenje in barvanje po cerkvenih knjigah greh. »To še ni popolnoma razčiščen vprašanje,« je odgovoril cerkveni dostojanstvenik. »Nekateri očaki pišejo tako, drugi drugače.« — »A kaj naj storim, da ne bom grešila?« je vprašala dama. »Dovolim vam lahko brez premisleka, da si pobarvate le polovico obraza,« je dejal škof z nasmehom.

VSAK DAN ENA

»To tukaj pa sem ujel naravnost v domači jedilnici...« (Ric et Rac)

SPORT

Še zmerom nogomet

Včeraj sta bili še dve prvenstveni tekmi LNP, pa tudi Ljubljana je poskusila z dvema moštvoma

Ljubljana, 8. decembra. Današnji prosti termin je LNP izbral še za dve prvenstveni tekmi, in sicer po eno v ljubljanski in mariborski skupini; v prvi je Jadran pridobil obe točki. V slednji pa sta CSK in Rapid remizirala. Jadran si je s današnjo zmago pomagal na četrto mesto v tabeli pred Reko, v mariborski skupini pa je s štirimi točkami naskoka ostal na vrhu ČSK, po čudnem naključju pa sta Mura in Rapid (tekma med Muro in Železničarjem je še zmerom upoštevana s 1:1) na tretjem odn. četrtem mestu s 8 točkami in enako razliko golov 19:19.

Na igrišču SK Ljubljane je bila slednjič še prijateljska tekma dveh domačih garnitur.

Obisk je bil na vseh igriščih zaradi hladnega vremena precej slab; sicer pa je še letni čas tako pozna, da morajo biti igralci sami veseli, če lahko še tekajo za žogo.

Dve igri v Ljubljani

Jadran: Svoboda 2:1 (2:1)

Na igrišču ob Tyrševi cesti se je kmalu po poldnevni začetku prva tekma današnje dvojne sporeda, in sicer prvenstvena tekma med Jadranom in Svobodo.

Tekma ni pokazala velikega nogometa, kolikor se obema moštvoma le ni poznalo, da jima je zadnji cilj — dosega izkupička v točkah.

Do odmora je bil Jadran nekoliko boljše in si je v tem delu tudi po pravici zaslužil gol naskoka. Svoboda, ki je nastopila s nekaj rezervami, se je zelo trudila, da bi nudila nasprotniku dovolj odpora, pa ji ni uspelo. V drugi polovici igre sta bili enajstorici precej enakovredni, predvajali pa sta precej boren nogomet in ni nobeni uspelo, da bi bila spreminila rezultata prvega polčasa. Tako je ostalo pri Jadranovi zmagi, v ostalem dovolj zasluženi.

V vodstvo je prišel Jadran po avtogolu desnega branilca Krišla, ki je lahki žogi spremenil smer, tako da je mimo vratarja smuknila v mrežo. Izenačil je kmalu potem šavs, nekaj minut pozneje pa je isti igralec še enkrat potresel Svobodino mrežo. Po odmoru je bilo na obeh straneh nekaj priložnosti za realizacijo, toda vse je šlo mimo ali pa so ustavile obrambne formacije.

Med črno-belimi ni bilo pohvalno omeniti vratarja Francja in branilca Krišla, v napadu pa je spet postavil celega moža desno krilo Marn, ki pa sem in tja igra preveč sebično. Pri Svobodi se je odlično držala oja obramba z vratarjem Rogljem in branilcem Sinkuletom, dočim drugod ni bilo nikogar, ki bi bil pokazal več kakor v povprečni igri.

Tekmo je sodil g. Erlich.

Ljubljana-B: Ljubljana

(liga 2:1 (1:1))

V drugi tekmi sta v prijateljski revanšni tekmi nastopili dve enajstorici Ljubljane, in sicer kompletno ligasko moštvo proti »slavnici« rezervi, družini večinsoma bivših in sem in tja še tudi sedanjih ligaskih akterjev.

Tekma je bila zelo živahna in je navsezadnje v njej popolnoma zasluženo

zmagalo rezervno moštvo. Ligaška enajstorica se je, posebno v drugem polčasu, močno trudila, da bi pritegnila zmago nase, pa je nazadnje to uspelo rezervistom. Drugo moštvo je igralo predvsem bolj borbena, je pa tudi taktično daleko prekašalo prvo garnituro. Med B-igralci so bili vidni iznad ostalih vratar Nemec, branilec Jerman, krilca Čebobin in Pišek ter Hassl v napadu. Tudi obe krili sta bili prav dobri.

Tekmo je sodil g. Vrhovnik. Obem tekam je kljub precej neprijetnemu hladu sledilo okoli 300 gledalcev.

Remis v Mariboru

ČSK: Rapid 1:1 (1:0)

Maribor, 8. decembra. Tekmovanje v mariborski skupini LNP je za letos v Mariboru končano, in sicer je bila zadnja današnja tekma med ČSK in Rapidom na Rapidovem igrišču. Za to srečanje deloma zaradi hladnega vremena, deloma pa zaradi slabih rezultatov, ki jih je imel Rapid v zadnjem času, ni bilo posebnega zanimanja in se je zbralo na igrišču komaj okoli 200 gledalcev.

ČSK je zaigral danes mnogo slabše kakor v zadnjih igrah, najbrže zaradi tega, ker mu za rezultat ni bilo toliko kakor Rapidu. Njegov napad je imel najnevarnejšega igralca v Breslauerju, v ostalem je ta vrsta zaigrala v polju še dokaj koristno, v nasprotnikovem kazenskem prostoru pa ni mogla uveljaviti svojega znanja. Krilca vrsta se je danes večinoma uspešno uveljavljala v obrambnem delu, kakor je bila vsa taktika gostov sploh usmerjena v defenzivno igro, prekinjeno sem in tja z bliskovitimi napadalnimi akcijami proti голу. Ta taktika je bila danes tudi edino pravilna, kajti sicer bi bil moral ČSK obe točki pustiti v Mariboru, kar bi bilo tudi ustrezalo poteku igre.

Rapid je zaigral borbena in žilavo. V napadu je najbolj ugaljal Krainer, ki je skušal spraviti v igro nekaj sistema in se je s svojimi kombinacijami često pretolkel do nasprotnikovega gola, tam pa ni našel razumevanja med ostalimi napadalci. Napad je zato igral večinoma preko kril, ki pa niso bila dovolj sigurna in v odločilnih momentih tudi ne dovolj spretna. Tako je levo krilo zaradi premajhne prisrčnosti v drugem polčasu po nepotrebnem zapravilo celo vrsto dobrih pozicij. Enako velja za levo stran napada, kjer je bila situacija še obupnejša. Krilci so se plasirali zelo slabo in tudi oddajali slabo, tako da se je moral napad boriti skoraj za vsako žogo. Obramba je bila razmeroma dobra, vendar pa je bilo tudi pri njej opaziti neko nesigurnost.

V glavnem sta obe moštvi nudili precej ravno igro. Sem in tja sta se sicer povzpeli do bolj širokopoteznih zasnov, večji del tekme pa sta oba nasprotnika igrala raztrgano in v pretežnem delu tudi brez pravega smisla.

ČSK je zabil svoj gol že v 15. minuti prvega polčasa po Breslauerju, dočim se je Rapidu po Krajncu posrečilo izenačiti šele 20 minut po začetku drugega polčasa. Tekmo je sodil g. Konč.

Medvedji v Pirenejih

S Pirenejev so prišli v zadnjem času mnogi medvedji v doline severovzhodne Navare, kjer so začeli razsajati med čredami. V mirnem času so v takšnih primerih mobilizirali četo vojakov in jo poslali na lov na medvedve, danes pa v vaseh ni skoraj nobene puške in vojska ima druge skrbi, da se ne utegne zanimati za medvedve. V vaseh tudi ni skoraj nobenih krepkih mož, ker so na frontah. Navarski vojaški guverner je zato za silo oborožil nekoliko starih kmetov in jih poslal proti roparskim kosmatincem. Uspeha do sedaj ni bilo nobenega.

Vojvoda Windsorski vabi

Londonski »Star« poroča, da sta vojvoda in vojvodinja Windsorska za božične praznike povabila na svoj grad Lacroe na Rivieri nekega londonskega delavca z ženo in obema otrokoma. Imena mlade delavske dvojice za sedaj ne povedo, list pravi le to, da gre za člana Britske legije.

Mussolini kupil

Marconijevo jahto

Mussolini je kupil za italijansko državo jahto »Elektra«, na kateri je pokojni senator Marconi izvršil večji del svojih radio-telegrafskih poskusov. Jahto je hotel kupiti neki Američan, pa so ga Marconijevi dediči odklonili. Pripeljali jo bodo iz Genove v Ostijo, kjer jo bodo spremenili v Marconijev muzej.

Srebro na Norveškem

V starem rudniku srebra pri Kongsbergu na Norveškem, ki so ga začeli na novo izkoriščati, so našli v globini 120 m skorenjav otot težko kepo čistega srebra. Domnevajo, da bo žila, ki ji pripada ta kepa postregla še s kakšnimi podobnimi presenečenji.

Plevicka

Žena pobeglega ruskega generala Skoblina, ki je osumljen ugrabljenja generala Millerja, predsednika belih gardistov v Parizu. Proces zbzuja ogromno zanimanje

Beograjska Jugoslavija ne pokaže v Bukarešti. Tekmi, ki jih je Jugoslavija za jutri in nedeljo sklenila z dvema kluboma iz Bukarešte, sta bili odpovedani. Rumuni utemljujejo odpoved z nenadnim hladnim vremenom.

Beograjska cesta v Subotici je bila pred štiridesetimi leti še zelo zanimarjena. Ni bilo asfalta, ne pločnika in ob najmanjšem deževju je bilo na njej toliko blata, da so konji jedva zmogli premakniti voz. Namesto pločnikov so ob dežju postavili ob hišah deske in lesen hodnik je bil toliko širok, da sta se dva človeka komaj srečala.

Pomladnega dne, ko je bilo na Beograjski cesti jezero blata, je koračil po takšnem lesenem »pločniku« pastir z oslom, natovorjenim s posodami mleka. Osel je koračil spred, za njim pastir, brezbrizna kadeč pipa.

Nasprotni jima je prišel gospod in vdeč osla, kako je zavzel ves hodnik, se je prestrašil, da se bo moral umakniti v blato.

Toda — zgodilo se je obratno. Črn je osel dospel do gospoda, se je sam od sebe prestopil s hodnika na blatno cesto.

— Kaj ne, očanec, dobro ste naučili oslička, da ve, kdaj se mora človeku umakniti.

— E, gospod, ne jaz ne kdo drugi — nihče ga ni naučil. Zna in ve on sam najbolje, da mora pametnejši zmerom pustiti...

Pameten mož

Ona: »Ali si snoči res moral nazaj v pisarno?«

On: »Pametna žena moža po tem ne izprašuje.«

Ona: »Kakopeki Pameten mož pa sme ženo vprašati, ali...«

On: »Pameten mož sploh nima žene!«

Tudi on

Debeli dama komaj prileže skozi vrata v trgovino.

»Rada bi videla kaplino obleko, ki bi se mi dobro podala.«

Prodajalec jo premeri od glave do nog. Potem pa reče:

»Jaz tudi!«

Predplačila na tuje novine in časopise

vrši najugodnejše in najhitrejša

KNJIŽARA POPOVIĆ
BEOGRAD — DRASKOVIĆEVA 6.